Facultade de Ciencias da Educación

Presentación da Facultade

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudiantes en programas de movilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Equipo Decanal

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:
Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:
D. Antonio González Fernández

Localización

LOCALIZACIÓN DA FACULTADE.

Dirección postal:

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edifico Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

Grao en Educación Infantil

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O05G110V01101	Comunicación: Lingua española	1c	6
O05G110V01102	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil	1c	6
O05G110V01103	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil	1c	6
O05G110V01104	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos	1c	6
O05G110V01105	Socioloxía: Socioloxía da educación	1c	6
O05G110V01201	Comunicación: Lingua galega	2c	6

O05G110V01202	Educación: Desenvolvemento motor	2c	6
O05G110V01203	Educación: Organización do centro escolar	2c	6
O05G110V01204	Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación	2c	6
O05G110V01205	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comunicación: Lingua española				
Materia	Comunicación: Lingua española			
Código	O05G110V01101			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Bello, Pedro			
Profesorado	Fernández Bello, Pedro			
Correo-e	pfervelho@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral	A materia de LINGUA ESPAÑOLA ten como finalidade unha aproximación teórico-práctica ao estudo da lingua española desde un punto de vista comunicativo-textual, cultural e transversal. Dito doutro xeito, 'comprender e saber comunicar' son saberes prácticos que han de apoiarse no coñecemento reflexivo sobre o funcionamento da linguaxe e as súas normas de uso, e implican, por unha banda, a capacidade de tomar a linguaxe como obxecto de reflexión e análise e, por outra, o coñecemento e aplicación efectiva das regras do funcionamento do sistema da lingua e das estratexias necesarias para interactuar lingüisticamente dunha maneira adecuada. En calquera caso, o documento de referencia do Consello de Europa sobre A LINGUA COMO MATERIA (2009), no seu apartado 7 propugna que deberían estar integrados os dominios de produción escrita e oral, comprensión do escrito e do oral e a reflexión sobre a lingua. Dita integración, conclúe o citado apartado, é máis fácil desde un enfoque comunicativo-funcional, no que os coñecementos e a reflexión sobre a lingua parten, en boa medida, do estudo dos textos. Podemos expresalo nos termos do actual currículo de Educación Primaria de Andalucía: "A reflexión metalingüística en Educación Primaria estará integrada nas actividades e tarefas de falar, escoitar, ler e escribir e intervirá nos procesos da comprensión para mellorar as actividades de planificación, produción de textos e a súa revisión" (Orde de 17 de maio de 2015, páx. 147). A Lei Orgánica 8/2013 para a mellora da calidade educativa (LOMCE), no seu apartado sete, establece unha nova redacción para os fins da Educación Primaria na que as destrezas básicas lingüístico-comunicativas encabezan a enumeración. A finalidade da Educación Primaria é facilitar aos alumnos e alumnas as aprendizaxes da expresión e comprensión oral, a lectura, a escritura, o cálculo, a adquisición das nocións básicas da cultura, e o hábito de convivencia. No apartado Doce 3 establece unha avaliación individualizada a todos os alumnos e alumnas ao finalizar o terceiro curso de Educación Primaria na que se comprobará o grao de adquisición da competencia en comunicación lingüística e da competencia matemática. Así mesmo, o apartado Trece 1 fixa unha segunda avaliación ao finalizar o sexto curso, na que se comprobará o grao de competencia en comunicación lingüística, da competencia matemática e das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, así como o logro dos obxectivos da etapa. En consecuencia, o novo contexto normativo instaurado pola LOMCE adscribe á linguaxe un papel de primacía pola transcendencia das súas dimensións transversais, xa que a lingua é un elemento constitutivo das competencias de reflexión avanzadas e un prerrequisito para unha aprendizaxe dos contidos das diferentes disciplinas. Ademais, ao cambiar o horizonte de expectativas nos resultados a alcanzar nas avaliacións de Educación Primaria, indirectamente expón esixencias de transformación nas pautas de ensino-aprendizaxe da linguaxe e as linguas na Educación Infantil. Dito doutro xeito, os discentes da educación fundamental deberán adquirir sobre todo aquelas destrezas básicas que, como futuros profesionais, perfeccionarán nas clases para conseguir os obxectivos inherentes ao ensino-aprendizaxe desta materia: competencia en comunicación oral (especialmente decisiva na etapa da Educación Infantil), lectura e escritura, é dicir, progreso constante na análise-interpretación e produción de textos orais e escritos. En calquera caso, a asunción dun enfoque comunicativo-textual e a relevancia outorgada ao papel da linguaxe non prexulga o modelo teórico subxacente da concepción da lingua: As bases teóricas que parecen inspirar os novos textos normativos non se despegan, polo menos nalgúns aspectos relevantes, de tópicos propios de modelos cognitivos de inspiración psicoxenética ou computacionalista, de escaso predicamento no actual deseño de currículos de excelencia. Así, o RD 126/2014 polo que se establece o currículo básico da Educación Primaria, non concreta o tempo diario de lectura no artigo 9.2. (coa previsible irrelevancia desta dimensión imprescindible das competencias básicas nos desenvolvementos curriculares autonómicos), segue incluíndo na mesma enumeración, a diferenza dos programas do Quebec ou Cataluña, a competencia lingüística e a competencia matemática (xesto que perpetúa a visión do RD 1513/2006 -art. 4, apartados 4 e 5- da lingua como materia instrumental e, en última instancia, devalúa perigosamente as competencias culturais ao non garantir a obrigatoriedade da educación artística (decisións insólitas nun modelo cognitivista de última xeración). En fronte, relativamente, sitúanse programas curriculares que non só converten as destrezas básicas da linguaxe no macroeixo transversal, como os currículos franceses ou noruegueses, senón que fan da;aproximación cultural; o norte da formación de docentes, como sucede no Quebec. Nos programas con primacía dos enfoques socioculturais atoparemos máis facilmente experiencias pedagóxicas características, como a aprendizaxe cooperativa, a pedagoxía do texto ou a lectura dialogada. Guiaranos un modelo de ensino-aprendizaxe da lingua e literatura decisivamente integrador, que, ademais dun enfoque comunicativo-textual coa énfase no desenvolvemento das destrezas básicas e das outras dimensións transversais (xéneros de texto, tipos de discurso, funcións discursivas), quere pór o acento, con todo, nunha visión cultural do currículo e da lingua porque entendemos que o docente, no desempeño das súas funcións, ha de actuar como profesional herdeiro, crítico e intérprete de obxectos, de saberes ou de cultura nas súas dimensións identitaria e universal. Ademais, a lingua materna (e/ou a lingua de ensino) non é só unha lingua de comunicación, senón que é un legado que nos actualiza. Aprendémola obviamente para comunicar, aínda que a aprendemos sobre todo para poder relatarnos a nós mesmos e alcanzar, cando non a creación literaria, polo menos esta forma da liberdade que é o pensamento. Para contextualizar e facilitar o logro destes obxectivos articúlase un tema introductorio ás ciencias da linguaxe e a comunicación.

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.

A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C42	Coñecer o currículo de lingua e lectoescritura desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C49	Recoñecer e valorar o uso adecuado da linguaxe verbal e non verbal.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D7	Resolución de problemas
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Adquire hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa, e trata de promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	A3 A5	B3 B4 B5 B11	C21 C48 C60	D1 D2 D7 D9 D11 D13 D14 D15 D16

2. Comprende e sabe interpretar os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A1 A2	B1 B6	C27 C42 C43 C44 C48 C49 C60	D1 D7 D10 D17 D19
3. Coñece as bases teóricas dos currículos de excelencia educativa e é capaz dunha valoración crítica dos deseños curriculares españois.	A3	B1 B11	C21 C27 C42	D10 D12 D13 D14 D16 D17
4. Coñece, respecta e promove a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa, e é capaz de contribuír á planificación e xestión críticas de tal diversidade.	A1 A2 A4	B6	C42 C48	D10 D12 D14 D19
5. Asume a comunicación lingüística como ferramenta básica de regulación da conduta e motor da resolución pacífica de conflitos na comunidade escolar.		B4 B5	C60	D11 D12 D14 D16
6. Valora a importancia do traballo en equipo e asume a súa cota de responsabilidade.			C21 C60	D2 D9 D11
7. Reflexiona e argumenta sobre a linguaxe considerada como obxecto de estudo servíndose dos conceptos da lingüística.	A2 A3 A4			D12 D13 D14
8. Recoñece a ientidade da etapa da educación infantil e as súas características cognitivas e comunicativas.	A1 A3	B1 B2 B3 B4 B6	C21 C27 C42 C43 C49	D1 D2 D7 D13 D16
9. Coñece dun modo reflexivo e práctico a fonoloxía, a fonética e a ortografía da lingua española.	A1		C43 C44 C49	D3 D7
10. Coñece e sabe usar a gramática do español.	A1		C43 C44 C49	D1 D7 D13 D15
11. Adquire e sabe utilizar os conceptos básicos de semántica, de lexicología e de lexicografía do español.	A1		C43 C44 C49	D1 D7 D9 D13 D15
12. Profunda nas estruturas básicas da lingua española con atención especial aos aspectos expresivos e normativos relacionados co uso.	A2 A4	B6 B11	C43 C44 C49	D3 D17
13. Fala, le e escribe, correcta e adecuadamente, a lingua española.	A1 A4		C43 C44 C48 C49 C60	D1 D7 D9
14. Sabe expresarse en español con fluidez e precisión e pode facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais.	A4		C43 C44 C49 C60	D3 D11 D17
15. Integra a reflexión sobre as normas e recursos da lingua nos procesos de produción escrita e oral e na interpretación do escrito e do oral.	A2	B11	C43 C44 C49 C60	D3 D17 D20
16. É capaz de interpretar e construír textos desde o respecto ás normas de xénero de discurso, de tipo de texto e e desde as esixencias de coherencia, cohesión e cunha 'elocutio' adecuada ao contexto.	A2 A4	B11	C43 C44 C49 C60	D3 D16 D17

Contidos

Tema

1. Introdución ás ciencias da linguaxe e a comunicación.	1.1. Definición e caracterización da linguaxe e das linguas desde as teses máis relevantes das ciencias que actualmente se ocupan da linguaxe e desde as bases teóricas que inspiran os currículos de excelencia educativa. 1.2. O estatuto da linguaxe nos textos normativos españois e os principios e pautas promovidos polas institucións da Unión Europea e do Consello de Europa, con especial atención á reflexión metalingüística desde os textos da orde do EXPOR. 1.3. A transversalidade da linguaxe. As 'destrezas básicas' e as competencias comunicativas/lingüísticas no ensino/aprendizaxe das outras disciplinas. Algúns referentes internacionalmente relevantes.
2. Semántica, lexicoloxía e lexicografía.	2.1. Semántica e significado. Os tipos de contido semántico. 2.2. A semántica léxica: As relacións léxicas, con especial atención ás relacións de oposición; os campos léxicos; discusión e análise dalgún macrocampo léxico do español (adxectivos de idade, bebidas, alimentos, vivenda...). 2.3. A semántica dos textos, con especial atención á reflexión metalingüística de macrotipo de texto da orde do CONTAR.
3. Gramática: morfoloxía e sintaxe.	3.1. Introdución á morfoloxía léxica ou Formación de Palabras en español. Aspectos básicos da derivación nominal, adxectival e verbal do español. Exercicios de aplicación. 3.2. As unidades no enunciado;clases de palabras: o substantivo e o adxectivo; o verbo e o adverbio; o sistema pronominal do español. 3.3. A estrutura do sintagma nominal: determinantes e complementos. Exercicios de aplicación e profundización. 3.4. Oración e enunciado. A estrutura xerárquica da oración. O suxeito e os complementos argumentais. O nivel dos aditamentos e o nivel periférico. Exercicios de aplicación e profundización.
4. Fonoloxía, fonética e ortografía da Lingua Española.	4. 1. Definición e explicación con exemplos dalgúns conceptos básicos da fonoloxía e fonética españolas (fonema, trazos distintivos, alófonos, neutralización e arquifonemas, clasificación dos sons e das fonemas segundo Quilis e Martínez Celdrán). 4.2. Transcrición fonolóxica e fonética de textos segundo Quilis 1997.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	0	33	33
Titoría en grupo	2	0	2
Resolución de problemas	15	15	30
Lección maxistral	24	12	36
Traballos de aula	7	14	21
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	12	14
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	12	14
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	Planificación, elaboración e revisión de traballos realizados preferentemente en grupos reducidos de 3-5 discentes co obxectivo de asimilar dun modo práctico-teórico algunhas cuestións fundamentais do programa e de mellorar algunhas competencias transversais relacionadas coa construción-presentación de textos.Elaboraranse, en principio, dous 'traballos académicos de materia' relacionados cos subtemas 1.2. e 2.3.
Titoría en grupo	Planificación dos traballos tutelados con indicación do guión, formato, recursos, etc.
Resolución de problemas	Preparación, realización, revisión (e eventual entrega e/ou presentación) dalgúns exercicios de "aplicación/profundización", de "resolución de problemas" ou, no seu caso, de "prácticas de análises e comentario". Así mesmo esta actividade guiada polo profesor dedicarase a orientar a interpretación adecuada dos textos comentados entregados polo profesor, resolver dúbidas sobre os textos propostos para a análise, corrixir propostas, etc.
Lección maxistral	Introdución expositivo-participativa ás cuestións globais teórico-prácticas. En cada sesión haberá para os discentes unha quenda de intervencións (opinións, preguntas, réplicas...) durante polo menos quince minutos.
Traballos de aula	Planificación, elaboración e/ou presentación de propostas de solución para cuestións complexas relacionadas cos contidos básicos do programa, desde un punto de vista práctico-teórico.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Traballos de aula	O profesor atenderá as dúbidas e cuestións plantexadas polo alumnado durante a realización das actividades e traballos propostos na aula.
Traballo tutelado	O profesor fará un seguimento e resolverá dúbidas acerca dos traballos nas clases e nas súas horas de tutoría.
Titoría en grupo	Atenderanse as cuestións e peticións realizadas polos estudantes.
Resolución de problemas	O profesor atenderá as dúbidas e cuestións plantexadas polo alumnado durante a realización dos exercicios.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Participación na planificación, elaboración e revisión dos 'traballos académicos de materia' relacionados cos subtemas 1.2. e 2.3.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B6 B11	C27 C42 C44	D1 D2 D3 D7 D9 D10 D11
Resolución de problemas	Participación na preparación, realización e revisión dos exercicios de aplicación/profundización, de resolución de problemas ou de prácticas de análises e comentario.	5	A2 A4	B6 B11	C44	D1 D2 D3 D7 D15 D16 D17
Lección maxistral	Valorarase a participación habitual do estudante nas sesións expositivo-participativas.	5	A1 A2 A3	B6 B11	C43 C44 C49 C60	D1 D7 D9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación das competencias adquiridas mediante respostas a cuestións teórico-prácticas dotadas de relevancia no programa	35	A1 A2 A3 A4	B6	C44	D1 D2 D3 D10 D13 D17
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Avaliación das competencias adquiridas na aplicación práctica dos coñecementos teóricos.	25	A2 A3	B6	C43 C44	D1 D2 D3 D7 D13 D15 D16 D17

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase entregarase a última concreción do □contrato de aprendizaxe□ que establece a ficha e a guía docente mediante un cronograma no que figurarán as semanas dedicadas a cada tema, as actividades a realizar e as datas das probas teóricas e prácticas coas respectivas puntuacións. Devandito cronograma quedará colgado publicamente na □cortiza□ do despacho.

Os traballos tutelados, relacionados, en principio, cos subtemas 1.2. e 2.3.,serán elaborados, preferentemente, en grupos reducidos (de 3-5). A extensión será de 3-6 carillas de folio (nunca poderán exceder as nove carillas). Para a realización e entrega de ambos os traballos é condición necesaria a asistencia ás sesións de planificación nas horas de tutoría especializada na aula os días sinalados no cronograma e a discusión-revisión do borrador en tutoría especializada individual e presencial. Admitiranse traballos e prácticas entregados como máximo unhas emana despois do día sinalado, e cunha penalización de 0.25 puntos.

Para a avaliación, pode proceder dividir o temario en tres partes: 1) introdución ás ciencias da linguaxe e a comunicación (tema 1); semántica léxica do español e semántica textual (tema 2); 3) gramática: formación de palabras, morfosintaxe e fonética-fonoloxía do español (temas 3 e 4). Ao finalizar o estudo de cada unha das tres partes poderase realizar unha proba

parcial (liberatoria) con cuestións teóricas e/ou prácticas. Para presentarse á terceira proba parcial é necesario realizar algunha das dous anteriores. Dita proba parcial realizarase o día sinalado para o exame "final". Ese día, todos os discentes que seguiron o sistema de avaliación continua poderán repetir **unha** das dúas anteriores (aquela que mellor lle acomode para mellorar a cualificación). Os traballos son só actividades da avaliación "continua". Por iso a realización de traballos en grupo remata coa primeira convocatoria. Para mellorar, pois, a calificación dos traballos hay que proceder a unha reelaboración individual.

As alumnas e os alumnos que non poidan participar habitualmente nas sesións de teoría ou nas das clases práctico-teóricas deberán negociar co profesor actividades alternativas para conseguir a puntuación adscrita á devandita participación.

Por outra banda, todos os discentes matriculados nesta materia poderán elixir como alternativa de avaliación un exame final global con cuestións teóricas (catro puntos) e prácticas (seis puntos). Nese caso disporán dun mínimo de catro horas.

As competencias non superadas durante o cuadrimestre, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

Segun a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Na seguinte ligazón pode consultarse día/hora/lugar do exame (apartado *datas exames*):

http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bosque Muñoz, I., **Del arte gramatical a la competencia comunicativa**, Real Academia Española, 2008

Coseriu, E., **Principios de semántica estructural**, Gredos, 1991

Quilis, A., **Principios de fonología y fonética españolas**, Arco/Libros, 1997

Real Academia Española-Asociación de Academias de la Lengua Española, **Nueva Gramática Básica de la Lengua Española**, Espasa, 2011

Bibliografía Complementaria

Beacco, Jean Claude et al., **Guide pour l´élaboration des curriculums et pour la formation des enseignants. LES DIMENSIONS LINGUISTIQUES DE TOUTES LES MATIÈRES SCOLAIRES**, Conseil de l´Europe-UPL, 2016

Beacco, Jean-Claude et al., **Language and school subjects - Linguistic dimensions of knowledge building in school curricula**, Council of Europe-LPD, 2010

Beacco, Jean-Claude et al., **Language as Subject**, Council of Europe-LPD, 2009

Beacco, Jean-Claude et al., **Reading**, Council of Europe-LPD, 2009

Beacco, Jean-Claude et al, **Writing**, Council of Europe-LPD, 2009

Cassany, Daniel, **Enfoques didácticos para la enseñanza de la expresión escrita**, Comunicación, Lenguaje y Educación, 6, 63-80, 1990

Cassany, D. et Castellà, J. M., **Aproximación a la literacidad crítica**, Perspectiva, 28 (2), 353-374, 2010

Cerrillo Torremocha, P. C. et Cañamares Torrijos, C., **Recursos y metodología para el fomento de la lectura**, CEE Participación Educativa, 8, 76-92, 2010

Coseriu, E., **Diez tesis a propósito de la esencia del lenguaje y del significado**, Literatura y lingüística, nº 17, 317-331, 1999

Coseriu, E. et Loureda, O., **Lenguaje y discurso**, EUNSA, 2006

Escamilla, A., **Las competencias en la programación de aula: infantil y primaria (3-12 años)**, Graó, 2011

Gobierno de Québec, Ministère de l'Éducation, **Formación de docentes. Orientaciones. Competencias profesionales**, Bibliothèque national du Québec, 2004

Guitart, M. E., **Las ideas de Bruner: de la "revolución cognitiva" a la "revolución cultural"**, Educere, 44, 235-241, 2009

Ministerio de Educación-Instituto de Evaluación, **PISA 2009-OCDE-Informe español.**, Ministerio de Educación, 2010

Montolío E., **Manual práctico de escritura académica (3 vols.)**, Ariel, 2000

Bruner, Jerome, **Actos de significado. Más allá de la revolución cognitiva**, Alianza Editorial, 1991 [1990]

Bruner, Jerome, **La educación, puerta de la cultura**, 3ª edición, Visor, 2000

Hébert, Louis, **L´analyse des textes litteraires: vingt méthodes, version 1.0., en Hébert (dir.), Signo [en ligne]**, 2013

Moreno, V., **Dale que dale a la lengua (vol. 2): Propuestas para hablar y escribir textos expositivos, argumentativos, instructivos y lúdicos**, Pamiela, 2008

Rastier, F, **Semántica interpretativa**, Siglo XXI Editores, 2005

Martínez Celdrán, E., **El sonido en la comunicación humana. (Introducción a la fonética)**, Octaedro, 2003

Real Academia Española, **Nueva gramática de la lengua española. (Manual)**, Espasa, 2010

Real Academia Española-Asociación de Academias de la Lengua Española, **Ortografía básica de la lengua española**, Espasa, 2012
Varela Ortega, S., **Morfología léxica: la formación de palabras**, Gredos, 2005
Cristal, David, **La revolución del lenguaje**, Alianza Editorial, 2005
Habermas, J., **Teoría de la acción comunicativa: complementos y estudios previos**, Cátedra, 2001[1984]
Verschueren, J., **Para entender la pragmática.**, Gredos, 2002
Casasús, J. M. & Núñez Ladevéze, L, **Estilo y géneros periodísticos**, Ariel, 2002
Villanueva, Darío, **El comentario del texto narrativo**, Marenostrum, 2006
Bosque, I., **Redes. Diccionario combinatorio del español contemporáneo**, SM, 2004
Corominas, J., **DCECH. Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico**, Gredos, 1980-1991
DRAE-2001. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, **Diccionario de la lengua española**, Espasa-Calpe, 2001
Seco, Manuel; Andrés, Olimpia y Gabino Ramos, **DEA. Diccionario del español actual**, Aguilar, 1999
Universidad de Salamanca, **SALAMANCA, diccionario de la lengua española**, Santillana, 1996
Zainqui, José María, **Diccionario razonado de sinónimos y contrarios**, Editorial de Vecchi, 1997

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica da lingua e a literatura infantil/O05G110V01404
Lingua e literatura: Español/O05G110V01507

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Comunicación: Lingua galega/O05G110V01201

Outros comentarios

Os discentes deberán coñecer e saber aplicar os conceptos de gramática, de introdución á análise de textos e de literatura que forman parte do currículo de secundaria. Tamén se supón que teñen interiorizadas as normas de ortografía e puntuación do español e que non incorren en transgresións das normas gramaticais ou léxicas do estándar. En calquera caso, indicaránselles e/ou entregarán algúns materiais para emendar posibles carencias. Así mesmo, as alumnas e os alumnos poderán utilizar as horas de tutoría presencial para resolver os problemas que poida exporlles o devandito repaso.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil				
Materia	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil			
Código	O05G110V01102			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Zabalza Cerdeiriña, María Ainoa			
Profesorado	Zabalza Cerdeiriña, María Ainoa			
Correo-e	mariaainoa.zabalza@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O currículum é o eixo sobre o que se desenvolve o labor educativo, tanto nos seus aspectos conceptuais (concepcións, compoñentes, niveis, etc.) coma nos procedimentais (procesos de deseño, posta en práctica, avaliación, etc.), por iso se presenta como unha materia fundamental na preparación do futuro docente da educación infantil. Esta asignatura pertence á materia Organización do espazo escolar, materiais e habilidades docentes. Xunto a outras que serán cursadas neste mesmo curso (Organización do centro escolar) constitúen un bloque formativo que se complementa mutuamente e que está orientado a sentar unhas bases didácticas firmes na formación das futuras Mestras e Mestres de Educación Infantil. É por iso, que o desenvolvemento desta nova asignatura continuará co proceso global de formación en Didáctica e Currículo.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias

B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C3	Coñecer os fundamentos de atención temprana.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagógica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuales e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidad na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C22	Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimiento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C31	Coñecer a lexislación que regula as escolas infantís e a súa organización.
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C33	Coñecer os fundamentos científicos, matemáticos e tecnolóxicos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes .
C55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C61	Controlar e facer o seguimiento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C65	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes de 0-3 anos e de 3-6 anos.
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
C67	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos os ensinos descritos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información

D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Analizar e comprender os diferentes momentos históricos da educación infantil	A3	B12	C1 C13 C26 C27 C28 C29	D1 D3 D5 D6 D8 D9 D10 D13 D14 D15
2. Coñecer e analizar as diferentes teorías e modelos curriculares e cuestionar criticamente as diversas tendencias e propostas da administración educativa e outras instancias.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C1 C3 C4 C5 C6 C8 C9 C10 C11 C12 C13 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C33 C55 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C65 C66 C67	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

3. Coñecer os diferentes niveis de concreción curricular e ser capaz de reproducilos nun esquema ou produto multimedia.	A1 A3 A4	B7	C24 C25 C26 C27	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D10 D13 D15
4. Seleccionar, desenvolver e avaliar un curriculum de Educación Infantil por proxectos no que se demostre dominio dos elementos do curriculum e das competencias en Educación Infantil. Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos para o devandito proxecto, atendendo aos principios teóricos básicos da globalización e á súa aplicación ás etapas de Educación Infantil.	A1 A2 A3	B1 B3 B9 B10 B11 B12	C1 C31 C32 C33 C55 C59 C60	D2 D6 D8 D9 D12 D13
5. Coñecer a evolución do rol do profesor de educación infantil e reflexionar sobre o profesor ideal, o seu nivel competencial e de formación.	A3	B9 B12	C11 C12 C13 C21	D2 D3 D5 D8 D13 D14 D15

Contidos

Tema	
1. A educación infantil desde os seus inicios á actualidade	Historia da infancia e historia e perspectiva actual da educación infantil. As axendas pendentes.
2. Teorías e modelos curriculares	concepto de currículo Tipos de currículo Funcións do currículo O curriculum oficicial e os curricula institucionais. Principais modelos de ensino e de currículum de aplicación á educación infantil. Deseño curricular. Deseño de proxectos curriculares.
3. Niveis de concreción curricular	Primeiro nivel de concreción Segundo nivel de concreción Terceiro nivel de concreción
4. O curriculum de Educación Infantil	Características do curriculum de Educación Infantil
5. Componentes didácticos do proceso de ensinanza-aprendizaxe en Educación Infantil	- Os obxectivos e as competencias - Selección e secuenciación de contidos - métodos, principios e estratexias didácticas - Tarefas de ensinanza e organización de procesos de ensinanza-aprendizaxe - Construcción e análise de recursos e materiais didácticos - A avaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe
6. A programación na aula de Infantil	Programación por competencias e proxectos
7. O profesor de educación Infantil	Competencias e roles. Formación continuada e a o longo da vida

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	30	45
Traballos de aula	7	0	7
Titoría en grupo	7	0	7
Obradoiro	15	21	36
Presentacións/exposicións	6	17	23
Traballo tutelado	0	15	15
Probas de tipo test	2	15	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte dos profesores dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión dos profesores. Pode estar vinculado ao seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante e en ocasións poderán ser realizadas colaborativamente con alumnos e profesores doutras facultades e universidades.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramiento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Presentacións/exposicións	Presentacións/exposicións do traballo titorizado realizado en grupo sobre as diferentes temáticas traballadas na aula.
Traballo tutelado	Estamos intentando organizar unha fórmula que permita unir esforzos e integrar contidos de diferentes materias de forma tal que eses traballos poidan adquirir un sentido máis profundo e interdisciplinar, diminuíndo, á súa vez, a proliferación de traballos solicitados aos estudantes. O esquema de traballo para este cuatrimestre, susténtase sobre a idea de: 8 temas, 2 libros, unha película e 4 casos. Cada unha das actividades (libros, películas e casos) levará consigo a realización dun informe. A competencia xeral a traballar nesta materia é a expresión escrita, tarefa que estará presente durante todo o periodo de clases a través dun blog (cada día de clase dous estudantes subirán ao blog o traballado en clase). Dun caderno de clase no que, separadamente das notas ou apuntes que cada un desexe tomar, e incluirá un resumo de 6 liñas que cada estudante anotará ao finalizar cada sesión de clase. Pediranse, tamén, pequenas redaccións nas que haberá de expresarse a asunción dalgún rol vinculado á vida dos nenos pequenos ou ao traballo educativo con eles/as.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal. Ofreceranse as directrices e supervisión oportuna para o desenvolvemento da aprendizaxe, vinculando coa actividade autónoma do estudante. Esta atención personalizada ó alumnado tamen se realizará a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. - Teleformación coa plataforma Faitic: para comunicados/avisos, entrega de documentos/materiais, envío de actividades/exercicios, etc.
Titoría en grupo	Atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal. Ofreceranse as directrices e supervisión oportuna para o desenvolvemento da aprendizaxe, vinculando coa actividade autónoma do estudante. Esta atención personalizada ó alumnado tamen se realizará a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. - Teleformación coa plataforma Faitic: para comunicados/avisos, entrega de documentos/materiais, envío de actividades/exercicios, etc.
Traballo tutelado	Atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal. Ofreceranse as directrices e supervisión oportuna para o desenvolvemento da aprendizaxe, vinculando coa actividade autónoma do estudante. Esta atención personalizada ó alumnado tamen se realizará a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. - Teleformación coa plataforma Faitic: para comunicados/avisos, entrega de documentos/materiais, envío de actividades/exercicios, etc.
Presentacións/exposicións	Atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal. Ofreceranse as directrices e supervisión oportuna para o desenvolvemento da aprendizaxe, vinculando coa actividade autónoma do estudante. Esta atención personalizada ó alumnado tamen se realizará a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. - Teleformación coa plataforma Faitic: para comunicados/avisos, entrega de documentos/materiais, envío de actividades/exercicios, etc.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballos de aula	Neste apartado tomaranse en consideración a participación nas actividades de clase, as entradas ao blog e os comentarios a entradas doutros compañeiros, os resumos e comentarios incluidos no caderno de clase. Resultado de aprendizaxe: Coñecer e analizar as diferentes teorías e modelos curriculares e cuestionar criticamente as diversas tendencias e propostas da administración educativa e outras instancias.	20	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C1 C3 C4 C5 C6 C8 C9 C10 C11 C12 C13 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C33 C55 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C65 C66 C67	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Presentacións/exposicións	Neste apartado tomaranse en consideración a presentación e exposición dos traballos ou informes, individuais ou en grupo, que se vaian realizando ao longo do curso baixo supervisión dos profesores. Resultado de aprendizaxe: Seleccionar, desenvolver e avaliar un curriculum de Educación Infantil por proxectos no que se demostre dominio dos elementos do curriculum e das competencias en Educación Infantil. Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos para o devandito proxecto, atendendo aos principios teóricos básicos da globalización e á súa aplicación ás etapas de Educación Infantil.	10	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B11 B12	C1 C4 C8 C13 C21 C29	D1 D2 D3 D5 D6 D8 D9 D11 D14 D15 D17 D21 D22
Traballo tutelado	Neste apartado tomaranse en consideración os traballos ou informes, individuais ou en grupo, que se vaian realizando ao longo do curso baixo supervisión dos profesores. Tamén a defensa pública deses traballos se así fora solicitado. Resultado de aprendizaxe: Seleccionar, desenvolver e avaliar un curriculum de Educación Infantil por proxectos no que se demostre dominio dos elementos do curriculum e das competencias en Educación Infantil. Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos para o devandito proxecto, atendendo aos principios teóricos básicos da globalización e á súa aplicación ás etapas de Educación Infantil.	20	A1 A2 A3	B1 B3 B9 B10 B11 B12	C1 C31 C32 C33 C55 C59 C60	D2 D6 D8 D9 D12 D13

Probas de tipo test	Neste apartado tomaranse en consideración os resultados na proba de tipo test e/ou de resposta breve que se realizará ao final de cuadrimestre. Resultado de aprendizaxe: Analizar e comprender os diferentes momentos históricos da educación infanti	50	A3 B12 C1 C13 C26 C27 C28 C29	D1 D3 D5 D6 D8 D9 D10 D13 D14 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para pasar satisfactoriamente a materia recoméndase asistir ás clases. A puntuación final será a suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, debendo obterse a puntuación mínima de 5 para aprobar a materia. Asimesmo, é requisito ter aprobada a proba ou exame (2.5 sobre 5) para poder sumar as puntuacións do resto das probas e actividades obxecto de avaliación.

O formato do exame será concretado polos profesores durante a primeira semana de clase.

É probable que se programe algunha actividade en coordinación con outras materias, de xeito tal que a súa avaliación será realizada polos profesores correspondentes. De ser así, comunicarase ao alumnado no primeiro mes de clase.

Aquel alumnado que por circunstancias xustificadas non poida asistir regularmente ás clases deberá comunicarllo ao profesorado durante o primeiro mes de clases. A avaliación a adoptar con este será a realización dunha proba teórica dos contidos da materia (70%) e dun traballo práctico tutelado (30%).

As competencias non adquiridas na convocatoria de xaneiro (1º periodo) poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo. Neste caso, manterase a nota das probas/actividades xa superadas ata esta segunda convocatoria.

Este documento é unha declaración de intencións sobre o traballo do alumnado na materia, polo que a información aquí contida ten carácter orientativo e pode sufrir lixeiras modificacións derivadas do consenso co grupo clase ou circunstancias imprevistas.

No seguinte enlace pódese consultar día/hora/lugar do examen (apartado *datas exames*):

http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ZABALZA, M., **Didáctica de la Educación Infantil**, Narcea,
Antón, Montserrat, **Planificar la etapa 0-6.**, Graó,
Borghi, Q., **Educar en el 0-3**, Graó,

Bibliografía Complementaria

Willis, A. y Ricciuti, H., **Orientaciones para la escuela infantil de cero a dos años**, Morata,
MAJEM y ÓDENA, **Descubrir jugando**, Octaedro,
Goldschmied, E. y Jackson, S., **La Educación Infantil de 0 a 3 años.**, Morata,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Organización do centro escolar/O05G110V01203
Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade/O05G110V01302

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104

Outros comentarios

A proposta docente que se presenta pretende habituar aos estudiantes ao manexo correcto do vocabulario e os conceptos propios do ámbito curricular. Non se trata, polo tanto, de memorizar definicións, nomes e datas senón de comprender con claridade o significado dos termos e nocións que servirán de material de traballo nesta e noutras materias do bloque.
Vivir a educación é moito máis que saber empregar unhas ferramentas técnicas. Os nenos e nenas pequenos precisan de mestres e mestras que saiban traballar cun estilo comprometido e alegre capaz de xerar neles ilusión por aprender cousas

novas; que saiban irlles abrindo camiños novos no seu desenvolvemento. É por iso que daremos moita importancia, a través da escritura, á forma en que cada estudiante vive e sinte o mundo da infancia.

As clases desta materia contarán co apoio dos materiais que estarán disposición do alumnado na plataforma de teleformación TEMA.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil				
Materia	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil			
Código	O05G110V01103			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Doval Ruiz, María Isabel			
Profesorado	Doval Ruiz, María Isabel			
Correo-e	mdoval@uvigo.es			
Web	http://http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/graoedinfantil/titorias?ficha_profesor=143			
Descrición xeral	Esta materia cumpre un papel fundamental derivado do seu carácter instrumental e formativo: - Ten un carácter instrumental porque traballa as competencias necesarias para o manexo das tecnoloxías como ferramentas para a busca, o tratamento, a organización e a representación da información. Neste senso, serve de apoio a outras materias do plano de estudos - Ten un carácter formativo porque ofrece unha nova visión de cómo ensinar e cómo aprender na escola (etapa 0-6) dentro da sociedade da información e o coñecemento. Nesta materia terás a oportunidade de coñecer, analizar e valorar cal é o novo papel do profesor, dos alumnos e dos elementos que configuran o acto didáctico, cal é a nova maneira de ensinar e aprender en educación infantil coa tecnoloxía. Así coñecerás, entre outras cousas, novos recursos didácticos con base tecnolóxica, cómo deseñar e elaborar materiais didácticos empregando a tecnoloxía, qué estratexias de traballo empregar coas novas tecnoloxías na escola,... Por último, como mestre será necesario que sexas capaz de axudar aos nenos e nenas de 0-6 anos a desenvolverse neste novo entorno tecnolóxico pero cunha visión crítica e reflexiva, que lle permita descubrir nas tecnoloxías unha ferramenta non só para o ocio e o tempo de lecer, senón tamén para a súa formación como parte dunha cidadanía libre e responsable.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión

B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuales e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C33	Coñecer os fundamentos científicos, matemáticos e tecnolóxicos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes .
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C50	Coñecer e utilizar adecuadamente recursos para a animación á lectura e á escritura.
C57	Analizar as linguaxes audiovisuales e as súas implicaciones educativas.
C61	Controlar e facer o seguimiento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D21	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

- Analizar o contexto da actual sociedade da información e reflexionar sobre a nova contorna social e educativa que xeran as Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TICs), dando lugar á necesidade de adquirir novas competencias persoais e profesionais en Educación Infantil.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B10 B11 B12	C13 C14 C28 C29 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
Recordar e descreber as ferramentas que axudan a optimizar a controbución do capital humano das organizacións				
- Familiarizarse cos marcos lexislativos que regulan a contorna dixital e coñecer a lexislación aplicable ao uso das novas tecnoloxías na educación infantil	A5	B1 B2 B3 B7 B9 B12	C25 C29 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
- Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas	A3 A5	B11	C25 C41 C50 C57 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
- Adquirir conceptos teóricos e habilidades prácticas para o emprego de habilidades que faculten ao alumno no manexo e aplicación dos novos medios tecnolóxicos e dixitais na súa formación continuada e o exercicio profesional	A2 A4 A5	B3 B7 B9 B10 B11 B12	C10 C29 C41 C57 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21

- Ser quen de buscar, seleccionar e avaliar ou deseñar e construír materiais didácticos en soporte tecnolóxico adaptados ás características do alumnado e dos contidos de aprendizaxe, así como de realizar unha proposta didáctica de integración curricular en contextos específicos.	A3 A4 A5	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B11	C25 C28 C29 C41	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
- Identificar puntos fortes e febles nos materiais dixitais avaliando e determinando as súas posibilidades de integración nos procesos de ensino-aprendizaxe.				D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
- Integrar os novos medios de comunicación nos procesos de ensino-aprendizaxe.	A5	B3 B7 B9 B10 B11 B12	C41 C50 C57 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
- Afrontar a producción e adaptación de materiais e recursos tecnolóxicos de forma creativa e innovadora axustándose ás necesidades de contornas específicas.	A4 A5	B11	C28 C41 C50 C57 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21

- Desenvolver as capacidades de colaboración, participación activa e traballo en equipa como instrumentos básicos da formación como futuros docentes, e tomar conciencia de que o traballo é unha labor de equipa.	A2 A5	B4 B5	C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
- Traballar autónomamente, cun posicionamento académico e unha actitude investigadora ante os procesos educativos en xeral e a educación virtual ou e-learning, en particular.	A5			D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21

Contidos	
Tema	
Tema 1: Recursos, novas tecnoloxías e tecnoloxías da información e comunicación na educación.	1.0. As TIC na sociedade da información 1.1. Alfabetización tecnolóxica e competencia dixital 1.2. Impacto social e educativo da cultura audiovisual e dixital 1.3. Papel dos centros educativos na sociedade da información 1.4. A integración das TIC en contextos educativos: - Factores que influen na súa integración - Perspectivas curriculares e modelos de integración das TIC - Proxectos europeos, nacionais e galegos de implantación das TIC nos centros
Tema 2: Emprego das principais ferramentas de internet.	2.0 Recursos web para a educación 2.1. Ferramentas de comunicación en educación 2.2. Aplicacions educativas da Web 2.0 2.3.Metodoloxías de traballo con Internet na aula: webquest, cazas do tesouro... 2.4. Novas posibilidades educativas e desafíos na rede: - Seguridade da infancia en Internet - Entornos virtuais de ensinanza-aprendizaxe - Traballo colaborativo con TIC - Realidade aumentada

Tema 3: Aplicación didáctica, organizativo-administrativa y de ocio de las nuevas tecnologías en la educación.	3.1. A linguaxe audiovisual e os medios de comunicación de masas: - Lectura de imaxes. A imaxe dixital. - A televisión e a publicidade na aula. - Outros medios de comunicación de masas na aula 3.2. Utilización educativa do vídeo e do cine: - Funcións do vídeo na ensinanza - Metodoloxía, uso e explotación didáctica dos vídeos - Integración do cine en educación 3.3. Inclusión educativa con apoio das TIC: - As tecnoloxías de apoio a diversidade: tipoloxías e funcións. - Criterios para a súa inclusión no curriculum. - Ventaxas e criterios para o uso das TIC na inclusión do alumnado. 3.4. Novos recursos TIC para os procesos de ensino- aprendizaxe: - Do libro de texto ao libro dixital - Metodoloxía de traballo coa pizarra dixital interactiva (PDI) na aula - Espazos TIC: aula de informática, ordenador na aula ou aprendizaxe ubicua - Videoxogos e gamificación para o ensino 3.5. A avaliación e a titoría a través das TIC : - O portafolio e a rúbrica para a avaliación e seguemento de aprendizaxes - A acción titorial mediada por TIC 3.6. m-learning (mobile learning) e o movemento BYOD (Bring Your Own Device) nos centros educativos. 3.7. Recursos multimedia para a educación: - Concepto, clasificación e características dos multimedia educativos - Funcións e orientacións para o uso didáctico do multimedia educativo - Selección e avaliación de multimedias educativos - Deseño e elaboración de materiais didácticos multimedia 3.8. Robótica e impresoras 3D en Educación Infantil
PARTE PRÁCTICA	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de xeito autónomo en espazos especiais con equipamento especializado. As prácticas, que se concretarán na primeira semana de clase en función dos coñecementos previos dos alumnos e a disponibilidade de recursos, serán proxectos de traballo individuais ou en pequeno grupo e xirarán en col dos temas abordados na teoría, e ao redor dos seguintes eixos: 1. Ferramentas para o traballo colaborativo en rede. 2. Análise e selección de materiais e recursos educativos en formato dixital 3. Planificación e deseño de materiais e recursos educativos en formato dixital 4. Ferramentas para a titoría, xestión e organización do centro e aula. 5. Periódico escolar dixital 6. TV e radio dixital escolar 7. Dispositivos móbiles na aula (tablets, smartphone, iPod...) e BYOD 8. Protección de datos e seguridade da infancia en Internet 9. Realidade aumentada 10. Libros electrónicos 11. Stop-motion 12. Mapas sonoros xeo-referenciados 13. Robótica en educación infantil 14 Calquera outro relacionado coa materia e previamente negociado coa profesora O produto final será un E-PORTFOLIO que se elaborará ao longo do cuadrimestre e que deberá conter, entre outros, a colección ou recompilación en formato dixital de cada unha das tarefas e reflexións que cada alumno irá ensamblado, mantendo e coidando. O resultado final da parte práctica será defendido oralmente ao final do cuadrimestre. Dita sesión incluirá a defensa dunha parte do proxecto en inglés e unha sesión póster.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	1	5	6
Titoría en grupo	2	10	12

Prácticas en aulas informáticas	30	45	75
Lección maxistral	16.5	16.5	33
Cartafol/dossier	2	14	16
Probas de tipo test	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos vinculados a cada un dos temas.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Van encamiñadas a guiar todo o proceso de aprendizaxe proporcionando documentación, resolvendo dúbidas, orientando traballos, corrixindo propostas, etc.
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de forma autónoma. A última práctica consistirá na exposición e defensa dos traballos desenvolvidos e unha sesión póster.
Lección maxistral	Exposicións sobre contidos da materia, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou práctica a desenvolver individual ou en grupo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Traballos de aula	Atenderanse as demandas puntuais que presente o alumnado de forma personalizada ou grupal. Ofreceranse as directrices e supervisión oportuna para o desenvolvemento da aprendizaxe, vinculando coa actividade autónoma do estudante. Esta atención personalizada ó alumnado tamen se realizará a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. - Teleformación coa plataforma Faitic: para comunicados/avisos, entrega de documentos/materiais, envío de actividades/exercicios, etc.
Prácticas en aulas informáticas	Para profundizar ou aclarar cuestións de tipo práctico vencellados á materia.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballos de aula	Realizacion de actividades de tipo teoricas.	10	A1	B1	C10	D1
			A2	B2	C13	D2
			A3	B3	C14	D3
			A4	B4	C25	D4
			A5	B5	C28	D5
				B6	C29	D6
				B7	C33	D7
				B8	C41	D8
				B9	C50	D9
				B10	C57	D12
				B11	C61	D13
				B12		D14
						D15
						D16
						D17
						D21

Prácticas en aulas informáticas	Presentación/exposición I: Produción das actividades prácticas de laboratorio.	25	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C10 C13 C14 C25 C28 C29 C33 C41 C50 C57 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
Cartafol/dossier	Presentación/exposición II: Resultados das actividades prácticas de laboratorio en formato e-portfolio. Inclúe a defensa e a exposición do produto final e a sesión póster.	25	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C10 C13 C14 C25 C28 C29 C33 C41 C50 C57 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21
Probas de tipo test	Probas tipo test e de resposta breve sobre os contidos teóricos da materia.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C10 C13 C14 C25 C28 C29 C33 C41 C50 C57 C61	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Para superar a materia é necesario ter unha puntuación mínima na teoría (2.5 puntos sobre 5) e nas prácticas (2.5 puntos sobre 5). As competencias non adquiridas na convocatoria de xuño serán avaliadas na de xullo e, de no superarse, non se gardarán as notas para o curso seguinte.

- Para ser calificados/as a través da avaluación continua requírese a asistencia do alumnado, ó menos, ó 70% das sesións prácticas e teóricas respetivamente. Outras situaciones excepcionais que merezan un trato específico analizaranse no seu momento.

- As datas de realización do exame final-oficial, que realizará obrigatoriamente o alumnado non asistente para superar a materia serán as que figuran no calendario de exames da Facultade.

- O lugar de publicación das calificacións e da revisión será no taboleiro de anuncios do despacho do profesoradado responsable e/ou na Plataforma Tema-Faitic ou en calquera outro espazo dixital que se lle especifique. Se o alumno/a non o especifica durante a primeira semana de clase, enténdese que da o seu permiso para que os seus datos (nome completo e DNI) aparezan nos listados de notas, tanto en Faitic como noutro espazo. A data de revisión será a publicada pola facultad ou no seu defecto polo profesorado.

- Segundo a normativa vixente, con independencia da sua asistencia ou non as clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Na Web da Facultade pódese consultar día/hora/lugar do examen (apartado *datas exames*).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cebrian De la Serna, M.; Gallego Arrufat, M.J., **Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento**, Pirámide, 2011

Bibliografía Complementaria

Martínez Figueira, M.E. (coord), **TIC para a inclusión do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo**, Universidade de Vigo, 2013

Raposo Rivas, M., **Novas tecnoloxias aplicadas a educacion: aspectos tecnicos e didacticos**, Universidade de Vigo, 2002

Raposo Rivas, M. e Martínez Figueira, M.E. (coord), **As TIC e as súas aplicacións na aula: misión posible**, Toxosoutos, 2012

Romero Tena, R.; Gutiérrez-Castillo, J.J. e Puig Gutiérrez, M., **Libro de actas del I Congreso Internacional de Innovación y Tecnología Educativa en Infantil (CITEI´16)**, 2016

Recomendacións

Outros comentarios

RECOMÉNDASE: 1) Asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamentalmente para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais. Máis de 3 faltas supón a presentación obrigatoria do alumno/a ao exame práctico da materia. 3 ou menos faltas terán que recuperarse do modo acordado coa profesora. 2) Dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (por exemplo, un tratamento de textos, unha base de datos e un programa de presentacións), do correo electrónico e Internet. 3) Actitude favorable e receptiva para a experimentación e exploración das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías no eido educativo. 4) Que o alumnado non asistente o comunique o antes posible para determinar as alternativas metodolóxicas e de avaliación que se van seguir. 5) Emprego efectivo e ético da tecnoloxía móbil na aula. 6) Dispor de conta en Gmail e Uvigo 7) Dispor de conta en Dropbox

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos				
Materia	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos			
Código	O05G110V01104			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Sueiro Domínguez, Encarnación			
Profesorado	Puente Carracedo, Hipólito Sueiro Domínguez, Encarnación			
Correo-e	encarnacion.sueiro.dominguez@sergas.es			
Web	http://			
Descrición xeral	Trátase dunha materia de carácter básico, situada no primeiro curso do grao de educación infantil. Facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos psicolóxicos (memoria, cognición, linguaxe, etc.) ao longo do período de 0 a 6 anos. Estes coñecementos son nucleares na formación de mestres/as que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ao desenvolvemento de nenos e nenas a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos periodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimiento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo

D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Recordar os conceptos básicos de inferencia estadística (intervalos de confianza, contrastes de hipótesis, etc.).				
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade dos estudantes de infantil.	A3	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Coñecer as características dos estudantes de infantil así como os seus contextos coa finalidade de estimular e potenciar o desenvolvemento persoal de nenos e nenas.	A2 A3	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas en psicoloxía do desenvolvemento na idade infantil.	A2 A3	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Promover o traballo autónomo e en equipo coa finalidade de mellorar o logro académico e desenvolver estratexias que permitan posteriormente participar na mellora dos procesos de desenvolvemento a través das prácticas educativas.	A2 A3 A5	B2 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15

Contidos

Tema	
Paradigmas e teorías do desenvolvemento humano.	Desenvolvemento psicolóxico. Estudo do desenvolvemento humano. Controversias conceptuais. Modelos e teorías explicativas do desenvolvemento.

Desenvolvemento físico e psicomotor dos 0 aos 6 anos.	Desenvolvemento prenatal e neonatal. Control do corpo e actividade psicomotriz. Esquema corporal. Lateralización. Desenvolvemento temperán da capacidade perceptiva.
Desenvolvemento comunicativo.	Inicios da comunicación e a interacción social. Comunicación preverbal. Intención comunicativa. Intersubxectividade. Significados e símbolos.
Desenvolvemento cognitivo e lingüístico entre os 0 e 6 anos.	Desenvolvemento da atención. Desenvolvemento da memoria e utilización de estratexias. Orixes da representación mental e sistemas de representación. Razoamento e utilización de regras. Desenvolvemento da linguaxe: fonolóxico morfosintáctico, semántico e pragmático. Comunicación, linguaxe e pensamento.
Desenvolvemento da personalidade e afectivo-emocional entre os 0 e 6 anos.	Temperamento e desenvolvemento da personalidade. Vocabulario básico/técnico elemental. A nosa orixe. Vínculo afectivo e apego. Desenvolvemento da emocións. Coidados básicos do corpo. Coñecemento dun mesmo: Autoconcepto e Autoestima. Identidade de xénero e roles. Abusos sexuais e como evitalos. Preguntas que adoitan realizar as e os menores.
Desenvolvemento social: interaccións e relacións sociais dos 0 aos 6 anos.	Coñecemento social e desenvolvemento de normas e valores. Relacións con iguais. Os irmáns. Interaccións sociais e xogo. Agresividade. Conduta prosocial. A parella, a familia e os vínculos familiares e a colaboración de todas as persoas nas actividades domésticas.
Contextos e factores do desenvolvemento na idade infantil	Contextos e factores do desenvolvemento na idade infantil
(*)Contextos y factores del desarrollo en la edad infantil	(*)Contextos y factores del desarrollo en la edad infantil

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	8	0	8
Traballos de aula	13	14	27
Presentacións/exposicións	16	44	60
Traballo tutelado	6	20	26
Outras	2	0	2
Cartafol/dossier	5	20	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información do alumnado e presentación da materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos da materia ou as directrices dos traballos ou actividades a desenvolver polo estudante
Traballos de aula	Proposta e resolución de actividades e traballos de grupo na aula baixo a supervisión da docente.
Presentacións/exposicións	Presentación por escrito dos traballos realizados e a sua exposición, individualmente ou en grupo, na aula.
Traballo tutelado	O alumnado por escrito e oralmente na aula, actividades ou exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Presentacións/exposicións	Atenderanse as dúbidas presentadas.
Traballos de aula	Atenderanse as dúbidas presentadas.
Traballo tutelado	Atenderanse as dúbidas presentadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballos de aula	Exercicios, traballos e actividades realizadas na aula baixo as directrices ou supervisión do profesorado. Pode estar vinculada ao desenvolvemento de actividades autonomas do estudante.	10	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Presentacións/exposicións	Presentación por escrito e exposición na aula, individualmente ou en grupos, dos traballos desenvolvidos.	20	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Traballo tutelado	O estudante presenta por escrito e oralmente, actividades ou exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil.	20	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Outras	Traballo autónomo tutelado relacionado cos contidos da materia	30	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15
Cartafol/dossier	Carpeta que inclúe de forma sistematizada un conxunto de documentos e evidencias realizados polos estudantes de xeito individual e colectivo que son indicadores de cal foi o seu traballo respecto a un proxecto de traballo determinado, na que debe mostrarse dominio abondo dos contidos, relacións significativas entre os contidos e debe estar expresada de xeito sistematizado e coherente.	20	B2 B3 B6	C1 C2 C4 C8 C21 C23 C24 C25 C26 C29 C30 C36	D1 D2 D3 D6 D8 D9 D11 D12 D13 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

No caso de que algún estudante non poida ser obxecto dunha avaliación continua presentará un traballo relacionado coa

materia, que terá en conta os Contidos da mesma. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade, no espazo "Exames 2017-18".

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Delval, J., **El desarrollo humano**, Siglo XXI, 1994

Palacios, J.; Marchesi, A. y Coll, C., **Desarrollo Psicológico y Educación Vol. 1**, Alianza editorial, 1999

Donaldson, M., **La mente de los niños**, Morata, 1979

Perinat, A., **Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico**, Editorial UOC, 2003

Bibliografía Complementaria

Corral, A. y Pardo, P., **Psicología Evolutiva 1. Introducción al desarrollo**, UNED, 2001

Giménez-Dasi, M. y Mariscal, S., **Psicología del desarrollo desde el Nacimiento a la Primera Infancia**, McGraw-Hill, 2008

Baltes, P. B., Reese, H. W. & Nesselroade, J. R., **Métodos de investigación en psicología evolutiva: enfoque del ciclo vital**, Morata, 1981

Berger, K.S. y Thompson, R.A., **Psicología del desarrollo: Infancia y Adolescencia**, Editorial Médica Panamericana, 1997

Clemente, R. A. y Hernández, C., **Contextos de desarrollo psicológico y educación**, Aljibe, 1996

Córdoba, A. I.; Descals, A. y Gil, M.D., **Psicología del Desarrollo en la Edad Escolar**, Pirámide, 2006

Craig, G.J., **Desarrollo Psicológico**, Prentice-Hall Hispanoamericana, 1997

Delgado, B., **Psicología del Desarrollo. Desde la Infancia a la vejez**, McGraw-Hill, 2009

García Madruga, J.A. y Pardo, P., **Psicología Evolutiva, Vol. 2.**, UNED, 1997

García Madruga, J.A.; Gutiérrez Martínez, F. y Carriedo López, N., **Psicología evolutiva II. Desarrollo cognitivo y lingüístico. Vol. 1**, UNED, 2002

González, A.M., Fuentes, M.J., de la Morena, M.L. y Barajas, C., **Psicología del desarrollo: teoría y prácticas**, Aljibe, 1995

Hoffman, L., Paris, S. y Hall, E., **Psicología del desarrollo hoy (Vol. 1 y 2)**, McGraw-Hill, 1995

Martí Sala, E., **Psicología evolutiva: teorías y ámbitos de investigación**, Anthropos, 1991

Morrison, G.S., **Educación Infantil**, Pearson, 2005

Ortega, R., **Crecer y aprender. Curso de Psicología del desarrollo para educadore**, Visor, 1999

Palacios, J. y Rodrigo, M. J., **La familia como contexto de desarrollo humano**, Alianza, 2001

Papalia, D. y Olds, S.W., **Desarrollo humano**, McGraw-Hill Interamericana, 2010

Pérez, M., **Nuevas perspectivas en psicología del desarrollo**, Alianza, 1995

Rice, F.P., **Desarrollo Humano. Estudio del Ciclo Vital**, Prentice-Hall, 1997

Trianes, M.V. y Gallardo, J.A. (coords.), **Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares**, Pirámide, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205
Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/O05G110V01304
Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta/O05G110V01402
Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Outros comentarios

(*)RECOMÉNDASE: - A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.- A asistencia continuada ás sesións de clases para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes- O uso continudado da plataforma virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía: Socioloxía da educación				
Materia	Socioloxía: Socioloxía da educación			
Código	O05G110V01105			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Casado Neira, David			
Profesorado	Casado Neira, David Gómez Suárez, Águeda Saco Álvarez, Alberto Vázquez Silva, Iria			
Correo-e	dcneira@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/dcneira			
Descrición xeral	Nesta materia abórdanse os aspectos sociais (nin pedagóxicos, nin didácticos) que inciden na educación primaria.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuales e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.

C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimiento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C31	Coñecer a lexislación que regula as escolas infantís e a súa organización.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
C37	Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C48	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
C67	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos os ensinos descritos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

a. Poder usar as aportacións teóricas da socioloxía como unha ferramenta de análise e comprensión da realidade.	A1	B2	C1	D1
	A2	B5	C4	D2
	A3	B7	C10	D3
b. Analizar a educación (infantil) como un feito social, as funcións do sistema educativo, a súas transformacións e conflitos.	A4	B9	C11	D5
	A5	B10	C12	D6
		B11	C13	D7
c. Coñecer a evolución da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar para poder interactuar coas familias.		B12	C14	D8
			C23	D9
			C24	D10
d. Comprender as demandas institucionais da educación (infantil) no contexto actual (familia, relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, discriminación e inclusión social, desenvolvemento sostible, impacto das linguaxes visuais).			C25	D11
			C26	D12
			C27	D13
			C28	D14
e. Analizar o impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das tecnoloxías, os cambios nas relacións de xénero e interxeracionais, a multiculturalidade e a interculturalidade, a discriminación e inclusión social e o desenvolvemento sostible.			C29	D15
			C30	D16
			C31	D17
			C36	D18
f. Poder levar a cabo e avaliar as accións dentro e fóra dos centro educativos destinadas á formación cidadá.			C37	D19
			C43	D20
			C48	D21
g. Descubrir os aspectos sociais non pedagóxicos implicados nos procesos educativos (conxuntura económica, evolución do mercado de traballo, transformacións sociais...).			C62	
			C63	
			C64	
h. Adquirir destrezas para recabar información e analizala sobre os puntos anteriores a través do traballo autónomo e en equipo.			C66	
			C67	
i. Comprensión de textos complexos, resumir e articular información complexa ou de fontes diferentes.				
j. Competencias para tarefas colaboradoras: capacidade de escoitar e comprender os demais, capacidade para facerse entender (oral, escrita), adaptación e calendarios de traballo e a cumprimentación das tarefas e os tempos, adaptar e reorganizar o traballo, asumir a responsabilidade propia e do grupo.				

Contidos	
Tema	
Conceptos xerais e perspectivas teóricas sociolóxicas.	Teorías clásicas da socioloxía da educación. Socialización, educación, escolarización, instrución.
Socioloxía da familia e da infancia.	A infancia como categoría social. Infancia e escolarización. A familia contemporánea.
Contexto social, cambios sociodemográficos e acceso ao mercado de traballo, políticas educativas.	Demandas sociais da educación e reformas educativas.
Educación e cidadanía.	Xénero, multiculturalidade, discriminación, inclusión social, participación na vida política e económica...
Culturas familiares e cultura escolar.	Reprodución cultural e factores sociais do rendemento escolar (clase, xénero...).
Relación entre educación familiar, demandas da comunidade e práctica na escola.	Escola, familia e comunidade.
Currículo oculto e socialización na aula.	Reprodución social e cultural.
Socioloxía da interacción na aula e resolución de conflitos.	O centro educativo como escenario social.
Impacto e uso das tecnoloxías na educación.	Os media na educación.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	0	28
Titoría en grupo	8	8	16
Traballo tutelado	13	42	55
Probas de tipo test	2	34	36
Traballos e proxectos	2	13	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente
Descrición

Lección maxistral	Explicación de contidos teóricos
Titoría en grupo	Directrices de elaboración do traballo, supervisión e resolución de dúbidas
Traballo tutelado	Realización de actividades de investigación.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Titoría en grupo	Titoría en grupo
Traballo tutelado	Traballos tutelados
Probas	**Descrición**
Traballos e proxectos	Traballos e proxectos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Titoría en grupo	Avaliación continua (seguimento do traballo en aula e traballo autónomo)	25	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B5 B7 B9 B10 B11 B12	C1 C10 C11 C13 C14 C23 C24 C28 C29 C30 C31 C48 C62 C63 C64 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21
Traballo tutelado	Memoria do traballo de investigación (proxecto e resultados)	35	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B5 B7 B9 B10 B11 B12	C1 C10 C11 C13 C14 C23 C24 C28 C29 C30 C31 C48 C62 C63 C64 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21

Probas de tipo testExame final sobre os contidos teóricos da materia	40	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B5 B7 B9 B10 B11 B12	C1 C10 C11 C13 C14 C23 C24 C28 C29 C30 C31 C48 C62 C63 C64 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia é imprescindible: cumprir os prazos de traballo establecidos ao comezo do curso, aprobar o exame tipo test e a memoria final do traballo de investigación. No caso de non superar a materia, a parte e competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo do mesmo ano académico, e de fin de carreira do inmediatamente seguinte. O sistema de avaliación non establece diferencias entre alumnos e alumnas, asistentes ou non asistentes.
Na seguinte ligazón pódese consultar o día/hora/lugar do exame (apartado datas exames):
http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Segundo acordo adoptado en Xunta de Centro:
a. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.
b. Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernández Enguita, Mariano, **La escuela a examen**, Pirámide, 1999
Giner, Salvador; Lamo de Espinosa, Emilio; Torres, Cristóbal (eds.), **Diccionario de sociología**, Alianza Editorial, 1998
Macionis, John J. & Plummer, Ken, **Sociología**, Prentice Hall, 1999

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comunicación: Lingua galega				
Materia	Comunicación: Lingua galega			
Código	O05G110V01201			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Iglesias Álvarez, Ana María			
Profesorado	Iglesias Álvarez, Ana María			
Correo-e	anaiglesias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A especialidade de Grao en Educación Infantil esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio cabal da ferramenta básica e imprescindible na comunicación: a lingua. Tal competencia é condicion sine qua non para a transmisión de coñecementos e para formar os discentes dun xeito integral. Tres son as destrezas que os profesores deben perfeccionar nas aulas para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe desta materia: a capacidade lectora (comprensión, ritmo, dicción), a expresión oral (corrección, claridade, fluidez) e a expresión escrita (corrección, cohesión, propiedade). O futuro mestre de Educación Infantil deberá, polo tanto, adquirir un nivel adecuado de lingua galega que lle permita o dominio das destrezas arriba sinaladas (lectura expresiva, expresión oral e expresión escrita) para levar a cabo unha tripla tarefa: utilizar a lingua galega como lingua normal no ensino, servir de modelo de corrección lingüística aos seus alumnos e detectar e corrixir os erros que estes poidan cometer na lingua oral e na escrita.			

Competencias	
Código	
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D7	Resolución de problemas
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D17	Creatividade
D18	Lideranza

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	D3 D11 D13 D14
Falar, ler e escribir correcta e axeitadamente en galego.	D1 D2 D3 D11 D13 D15
Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	D1 D3 D13 D17
Coñecer a fonética e a ortografía da lingua galega.	D3 D15

Coñecer a gramática da lingua galega.	D1 D3 D12 D15
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua.	D3 D18
Comprender as regras de formación de palabras polas que a lingua galega enriquece o seu vocabulario por vía interna.	D1 D3 D7
Coñecer e utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión na exposición oral e na redacción de textos.	D3 D7 D11 D12 D15

Contidos	
Tema	
Fonética e ortografía	O uso das grafías e o sistema fonético galego. A acentuación gráfica. Palabras de ortografía dubidosa. Os signos de puntuación.
Gramática	Substantivo e adxectivo. Artigo. Pronome persoal. Demostrativo. Posesivo. Indefinidos e numerais. Relativos, interrogativos e exclamativos. O adverbio. O verbo. O infinitivo conxugado. As perífrases verbais. Os elementos de relación: preposicións e conxuncións. A sintaxe oracional. Concordancia nominal e correlación verbal. A construción da oración.
Léxico e Formación de palabras	Palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos. Grupos consonánticos. Sufixos e terminacións. Familias léxicas irregulares. Interferencias léxicas. Neoloxismos. A precisión léxica: selección do léxico, incorreccións comúns, tópicos e abusos. Procesos de formación de palabras e morfoloxía léxica. Derivación: prefixación e sufixación. Parasíntese. Composición. Outros procedementos.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	13	17	30
Traballo tutelado	1	10	11
Presentacións/exposicións	0	10	10
Actividades introdutorias	6	0	6
Estudos/actividades previas	3	12	15
Lección maxistral	26	48	74
Outras	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Nas clases prácticas corríxense os exercicios (iniciados na aula ou na casa tras o estudo da materia), e despois coméntanse as dúbidas que puidesen quedar. Cada novo exercicio recolle aspectos esenciais do tema recén tratado e aspectos varios dos temas anteriores para propiciar unha retroalimentación da aprendizaxe.

Traballo tutelado	Elaboración dun texto escrito seguindo unha destas modalidades: o enfoque creativo do narrador-autor ou o enfoque expositivo e crítico do xornalista-ensaísta. Trátase de aprender os procedementos específicos e os procedementos comúns de ambos os dous enfoques: como se elabora un texto, cales son as técnicas para citar apropiadamente, de que maneira se debe proceder á hora de transmitir unha información, cales son as pautas axeitadas para a presentación dun traballo escrito, en que consiste a corrección lingüística, a cohesión estrutural e o uso axeitado dos signos de puntuación.
Presentacións/exposicións	Exposición oral dun tema de libre elección durante un mínimo de dez minutos. O tema debe ter o prace previo do profesor.
Actividades introdutorias	Presentación do sistema de traballo que debe interiorizar cada alumno para conseguir uns bos resultados. Avaliación inicial mediante un modelo de exame semellante ao que o discente deberá afrontar para superar a materia. Explicación das modalidades básicas na elaboración dun texto escrito.
Estudos/actividades previas	Lectura individual de tres obras literarias, que o profesor indicará cando comece o curso.
Lección maxistral	Desenvolvemento do programa da materia, con especial atención á gramática do idioma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos temas da materia, incidindo nas dificultades e nos erros máis comúns.
Resolución de problemas	Nas clases prácticas corríxense os exercicios (iniciados na aula ou na casa tras o estudo da materia), e despois coméntanse as dúbidas que puidesen quedar. Cada novo exercicio recolle aspectos esencias do tema acabado de tratar e aspectos varios dos temas anteriores para propiciar unha retroalimentación da aprendizaxe.
Traballo tutelado	Elaboración dun texto escrito seguindo unha destas modalidades: o enfoque creativo do narrador-autor ou o enfoque expositivo e crítico do xornalista-ensaísta. Trátase de aprender os procedementos específicos e os procedementos comúns de ambos enfoques: como se elabora un texto, as técnicas para citar apropiadamente, de que maneira se debe proceder para transmitir unha información de forma precisa e clara, cales son as pautas axeitadas para a presentación dun traballo escrito, en que consiste a corrección lingüística, a cohesión estrutural e o uso axeitado dos signos de puntuación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	1. Probas e exercicios variados. Actividades de aula. 2. PROBA ORAL. Exposición dun tema libre, que debe ter o previo prace do profesor. Os alumnos deben empregar un rexistro formal. Valóranse a corrección lingüística, a fluidez, o interese do tema e a exposición formal. Cualificación mínima: 4.	25	D1 D2 D3 D7 D11 D12 D13 D14 D15 D17 D18
Traballo tutelado	Elaboración dun documento de expresión escrita: estrutura, construción sintáctica, cohesión, propiedade léxica, emprego axeitado de signos de puntuación. O texto presentarase conforme ás normas e aos modelos explicados na aula. Cualificación mínima para superar a proba: 4.	25	D1 D2 D3 D7 D13 D15 D17
Outras	EXAME de tipo práctico.	50	D1 D3 D7 D13 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modelo A: O alumnado que asista regularmente á clase, para poder presentarse ao exame, terá que superar antes os exercicios e o traballo. Para aprobar a materia hai que superar o traballo, os exercicios e o exame. Mentres non se aprobe o exame non se sumarán as notas dos exercicios e o traballo.

Modelo B: O alumnado que non asista regularmente á clase, para poder presentarse ao exame terá que entregar dúas semanas antes da data oficial, e como requisito, os exercicios e un traballo. Estes traballos só contarán como requisito para poder presentarse ao exame.

Na segunda convocatoria aplicarase o mesmo sistema de avaliación.

Por se puidesen producirse cambios de última hora, no seguinte enlace pódese consultar día/hora/lugar do exame (apartado datas exames): http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Bibliografía. Fontes de información
Bibliografía Básica
Feixóo Cid, X., **Gramática da lingua galega. Síntese práctica**, Vigo, Xerais, 2004,
Álvarez, R. e Xove, X., **Gramática da lingua galega. I, II**, Galaxia, 2001
Freixeiro Mato, X. R., **Gramática da lingua galega. I, II**, A Nosa Terra, 2002-2006
Granxa González, X. A. e Méndez Álvarez, M. X., **Manual de lingua galega I e III**, Xerais, 2002
ILG/RAG, **Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego**, ILG/RAG, 2004
Bibliografía Complementaria
Palacio Sánchez, X.A. e Xove, X., **Dicionario da lingua galega**, Vigo, Obradoiro-Santillana, 2005,
VV.AA., **Dicionario castelán-galego de usos, frases e sinónimos**, Vigo, Xerais, 2007,
Gutiérrez Izquierdo, Ramón, **Lingua Galega: Guía de ortografía e morfosintaxe**, Ed. do autor,
Beltrán Carballeira, R., **Manual práctico de galego**, A Coruña, Baía, 2006,

Recomendacións

Outros comentarios

Estratexias de aprendizaxe

Os estudantes que queiran superar a materia sen dificultades deben atender aos seguintes consellos:

* O rendemento depende do estudo continuado da materia. É case imposible asimilar toda a materia mediante o estudo intensivo ao final do curso académico.

* Para reforzar axeitadamente a aprendizaxe, os alumnos deben realizar individualmente os exercicios que propón o profesor, sen consultar cos compañeiros nin recorrer ao material de estudo. Os exercicios só serán eficaces de realizárense despois do estudo diario da materia impartida.

* É moi conveniente que as lecturas se fagan de forma reflexiva, reparando no uso da linguaxe. Deste xeito, pódese obter un coñecemento da lingua que podemos cualificar de intuitivo e que ten gran rendemento á hora de fixar as formas e as estruturas correctas dun idioma.

* Practicar a expresión oral resulta indispensable. Na avaliación desta destreza conta tanto a fluidez como a corrección.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Desenvolvemento motor				
Materia	Educación: Desenvolvemento motor			
Código	O05G110V01202			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Díaz Pereira, María del Pino			
Profesorado	Díaz Pereira, María del Pino Reguera López de la Osa, Xoana			
Correo-e	pinod@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	As condutas motrices desempeñan un papel transcendental no desenvolvemento e aprendizaxe durante a primeira infancia. A importancia do estudo das características e evolución dos cambios que se producen na motricidad infantil é innegable, xa que coñecendo mellor como se aprende, podemos ensinar dun modo máis efectivo.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C2	Coñecer os desenvolvementos da psicología evolutiva da infancia nos periodos 0-3 e 3-6.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C15	Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables.
C16	Identificar trastornos no soño, a alimentación, o desenvolvemento psicomotor, a atención e a percepción auditiva e visual.

C18	Detectar carencias afectivas, alimenticias e de benestar que perturben o desenvolvemento físico e psíquico adecuado dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C53	Coñecer os fundamentos musicais, plásticos e de expresión corporal do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprender o proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor de 0 a 6 anos.	A1 A2 A5	B1 B10	C1 C2 C4 C15 C53	D1 D2 D15 D21
Avaliar técnica, comercial, económica e financieramente un proxecto de empresa.				
Adquirir recursos e estratexias para a intervención óptima no proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor.	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B3 B4 B5 B11	C1 C21 C53	D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D20 D21

Coñecer, empregar e interpretar os resultados dos diferentes instrumentos de medida e avaliación da aprendizaxe e o desenvolvemento motor.	A1 A2 A3 A4	B1 B8 B12	C2 C4 C23 C24 C25 C26 C36 C44	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D13 D15 D21
Concienciar da diversidade na aula e da necesidade de atención persoalizada en función do nivel de competencia motora.	A1 A2 A3 A4	B3 B5 B9	C21	D11 D12 D19
Adquirir recursos necesarios para o deseño de tarefas acordes co nivel de desenvolvemento motor dos nenos/as.	A1 A2 A3 A4	B3 B4 B10 B11	C2 C4 C15 C16 C18	D2 D3 D7 D8 D12 D14 D17 D20

Contidos

Tema	
BLOQUE INTRODUCTORIO. Desenvolvemento e aprendizaxe motora. Conceptos xerais e modelos explicativos.	1. O ser humano/neno como un todo integral 2. A conduta motora é ALGO MÁIS que o movemento observable, é un proceso e non só un resultado. 3. A diversidade de tarefas motrices 4. Múltiples capacidades subxacen ao movemento. 5. A conduta motora evoluciona desde os movementos reflexos do recentemente nado, ata as habilidades motrices específicas máis complexas, 6. Que factores ou procesos actúan nestes cambios? . Desenvolvemento, maduración, crecemento, aprendizaxe 7. A aprendizaxe motora: como aprendemos e elementos implicados na aprendizaxe

BLOQUE I. Factores constitutivos da competencia motriz, concepto e desenvolvemento. Os primeiros movementos, control e conciencia corporal, esquema corporal, actividade tónico-postural, lateralidad, respiración, relaxación, sensopercepción, habilidades corporais e manipulativas.	1. As CAPACIDADES PERCEPTIVO-MOTRICES. CONCEPTO E PAUTAS EVOLUTIVAS NA PRIMEIRA INFANCIA. 1.1. Percepción corporal. O esquema corporal Factores que integran a dimensión da corporalidade Trastornos psicomotores da concienciación corporal 1.2. Percepción espacial. Espacialidad. Factores que integran percepción espacial Trastornos relacionados coa percepción espacial 1.3 Percepción temporal. Factores que integran a percepción temporal Trastornos na percepción temporal 2. As CAPACIDADES COORDINATIVAS. CONCEPTO E PAUTAS EVOLUTIVAS NA PRIMEIRA INFANCIA. 2.1. Coordinación dinámica xeral 2.2. Coordinación segmentaria 2.3. Coordinación visomotora 3. CONCEPTO, CLASIFICACIÓN E PAUTAS EVOLUTIVAS DAS HABILIDADES MOTRICES 3.1 HABILIDADES MOTRICES CORPORAIS - A marcha - A carreira - O salto - O xiro 3.2. HABILIDADES MOTRICES MANIPULATIVAS - Lanzamento - Recepción - Golpeo - Patada
BLOQUE II. Instrumentos de avaliación e criterios xerais de intervención	1. CONCEPTOS XERAIS SOBRE AVALIACIÓN MOTRIZ 1.1. Para que se avalía? 1.2. Cando se avalía? 1.3. Que se avalía? 2. PROBAS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN PSICOMOTRIZ PARA A ETAPA DE 0-6 2.1. Laboratorio e aparellos para avaliar coordinación motora 2.2. Escala de avaliación da psicomotricidade en idade Preescolar (EPP) 2.3. MABC-2

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	4	10	14
Estudos/actividades previas	4	12	16
Presentacións/exposicións	4	10	14
Prácticas de laboratorio	22	23	45
Lección maxistral	14	21	35
Cartafol/dossier	4	20	24
Probas de tipo test	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolverá exercicios de diferente índole (mapas conceptuais, estudo de casos, deseño follas observación...) vinculados ao marco conceptual desenvolvido na sesión maxistral.
Estudos/actividades previas	Trátanse de actividades dirixidas a motivar e tomar contacto de cara á iniciación a un bloque temático. Farase basicamente a través da lectura de artigos ou outros recursos bibliográficos.
Presentacións/exposicións	Exposición escrita e oral por parte do alumnado ante o docente e compañeiros dun tema relacionado cun problema o situación abordado nas prácticas de laboratorio.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas coa finalidade de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse no laboratorio de avaliación motora ou ben na aula de educación física.

Lección maxistral	Exposición dos contidos fundamentais da materia. A metodoloxía será participativa.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Estudos/actividades previas	Todas as dúbidas, consultas ou achegas contarán co apoio da docente, ben durante as horas presenciales, ben durante o horario de tutorías (consultar web facultade)
Prácticas de laboratorio	Todas as dúbidas, consultas ou achegas contarán co apoio da docente, ben durante as horas presenciales, ben durante o horario de tutorías (consultar web facultade)
Presentacións/exposicións	Todas as dúbidas, consultas ou achegas contarán co apoio da docente, ben durante as horas presenciales, ben durante o horario de tutorías (consultar web facultade)
Probas	**Descrición**
Probas de tipo test	Todas as dúbidas, consultas ou achegas contarán co apoio da docente, ben durante as horas presenciales, ben durante o horario de tutorías (consultar web facultade)
Cartafol/dossier	Todas as dúbidas, consultas ou achegas contarán co apoio da docente, ben durante as horas presenciales, ben durante o horario de tutorías (consultar web facultade)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa dun deseño de intervención para estimular o desenvolvemento motor na etapa de Educación Infantil	20	B1 B2 B3 B4 B5 B9 B11	C1 C2 C4 C15 C21 C23 C24 C25 C26 C36 C44 C53	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21
Cartafol/dossier	Elaboración de informe de prácticas -10% Presentación en formato "poster" dun dos tópicos que constitúen o programa de prácticas-30%	40	B2 B3 B11	C1 C2 C4 C15 C16 C18 C23 C24 C25 C26 C36 C44	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D13 D15 D17 D21
Probas de tipo test	A proba de avaliación consistirá nun exame escrito tipo test que recollerá cuestións teóricas e prácticas relacionadas cos bloques de contidos que conforman a materia.	40	B1 B8 B9 B10 B12	C1 C2 C4 C15 C16 C18 C24 C44 C53	D1 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA (PARA ALUMNOS QUE ASISTEN A CLASES PRÁCTICAS):

PROBA OBXECTIVA	PORTAFOLIOS	EXPOSICIÓN
40% (4 puntos)	40% (4 puntos)	20% (2 puntos)

Para optar por este sistema de avaliación é imprescindible a asistencia ao 80% das prácticas .

Para superar a materia en necesario alcanzar o 50% en cada apartado obxecto de avaliación.

SISTEMA DE AVALIACIÓN PARA ALUMNOS QUE NON ASISTEN A CLASES PRÁCTICAS

Para os alumnos non asistentes ou que non alcanzan o 80% da asistencia, o valor da proba de competencias teóricas será o 40 %.

Así mesmo, entregarán os informes das prácticas realizadas de forma autónoma ao longo do curso e realizarán unha proba de competencias prácticas; ambos aspectos (informe de prácticas e proba de competencias prácticas) terán un peso do 60% sobre a cualificación final.

As competencias non superadas na convocatoria de xuño poderán superarse na convocatoria de xullo. As competencias superadas mantéñense.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade http://webs.uvigo.es/educacion-ou/ no espazo "datas exames".

É importante a participación nas primeiras sesións da materia para comprender o proceso do seu desenvolvemento. Toda a información necesaria para superar a materia atópase na plataforma TEMA a disposición dos alumnos/as.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ruiz, L.M., **Desarrollo motor y actividades físicas**, Gymnos, 1987

Bruininks, R. H., **Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency, (BOT-2)**, Pearson Assessment, 2005

Henderson, S. E., Sugden, D. A., & Barnett, A. L., **MABC-2: Batería de evaluación del movimiento para niños-2**, PsychCorp, 2012

Mayolas, M. C., **Un nuevo test de valoración de la lateralidad para los profesionales de la educación física. Apunts. Educación Física y Deportes, 71, 14-22.**, Nº 71, 14-22, Apunts. Educación Física y Deportes, 2003

Bibliografía Complementaria

Fernández, E., Gardoqui, M.L. y Sánchez, F., **Evaluación de las habilidades motrices básicas**, Inde Publicaciones, 2007

Castañer, M y Camerino, O., **Manifestaciones básicas de la motricidad**, Universidad de Lleida, 2006

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/O05G110V01503

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104

Outros comentarios

1. Asistir ao primeiro día de clase resultarache moi beneficioso para comprender os obxectivos xerais da materia e a súa dinámica organizativa. Na primeira sesión da materia achegarase unha visión de conxunto e anticiparanse as tarefas e actividades que serán desenvolvidas.
2. Será especialmente importante acudir ás titorías das profesoras, así como a visita frecuente á plataforma docente da nosa Universidade TEMA. Nela poderás atopar todas as actividades que deberás realizar para a túa formación e a superación desta materia.
3. A túa condición de alumno/a da Universidade de Vigo, ábreche as portas a moitos recursos, ofertas e servizos. No SIOPE encontrarás toda a información sobre as posibilidades formativas, culturais e deportivas que podes encontrar na nosa Universidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Organización do centro escolar				
Materia	Educación: Organización do centro escolar			
Código	O05G110V01203			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Pérez Abellás, Adolfo			
Profesorado	Pérez Abellás, Adolfo			
Correo-e	apabellas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia forma parte do módulo 5 "Organización do espazo escolar, materiais e habilidades docentes" de carácter básico con 6 créditos ECTS; situada no primeiro curso no 2º cuadrimestre. Pretende proporcionar aos estudantes uns coñecementos científicos e as técnicas necesarias para reflexionar sobre os distintos aspectos e ámbitos da organización escolar para poder reflectilos nunha realidade concreta, é dicir, nun Centro da nosa Comunidade Autónoma. Tenta tanto pola actualidade dos contidos, como polos ámbitos que abarca, espertar os intereses dos estudantes polos aspectos que tradicionalmente non se trataban nos currículos académicos.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidad na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimiento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.

C31	Coñecer a lexislación que regula as escolas infantís e a súa organización.
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun contexto internacional
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade
D22	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e lexislativos da actividade educativa e situar a escola no sistema educativo español, no contexto europeo e internacional.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B9 B10 B11	C10 C27 C31 C66	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D13 D19 D20 D21
2.Coñecer a lexislación que regula as escolas de educación infantil e a súa estrutura e os modelos de organización do espazo en educación primaria.	A3		C27 C31 C64	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D16 D17 D18 D21

3. Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.	A3 A5	B1 B2 B9 B10 B11	C20 C21 C59	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D16 D17 D21
4. Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso harmónico e integral dos estudantes.	A2 A5	B1 B2	C20 C21 C29 C66	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D11 D13 D16 D18
5. Planificación das secuencias de aprendizaxe e organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo.	A1	B1 B2	C21 C31 C59	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D14 D17 D22
6. Saber traballar en equipo con outros profesionais e colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna co fin de planificar secuencias de aprendizaxe e organizar situacións de traballo na aula e no espazo de xogo identificando as peculiaridades do período de 0-3 anos e de 3-6 anos.	A1	B1 B2	C21 C29 C59	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D11 D13 D14 D17 D18 D20
7. Ter unha imaxe realista de se mesmo, actuar conforme ás propias convicción, asumir responsabilidades, tomar decisións e relativizar as posibles frustracións.	A2	B1 B2	C32 C59 C66	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D13 D15 D20 D21

8. Tomar conciencia da complexidade dos procesos educativos en xeral e os procesos de ensino aprendizaxe nas etapas obrigatorias do sistema educativo.	A1	B1 B2	C27 C31 C66	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D13 D21
9. Analizar e aplicar distintas estratexias metodolóxicas para organizar os espazos, materiais e tempos en función de diferentes modelos didácticos e das características e necesidades do alumnado.	A1	B1 B2	C20 C21 C31	D1 D2 D3 D6 D7 D8 D9 D12 D13 D15 D16 D17 D20
10. Coñecer experiencias internacionais e exemplos de experiencias innovadoras en educación infantil e aplicalas na aula.	A1	B1	C12 C21 C27 C30 C31 C66	D1 D2 D3 D4 D6 D7 D8 D9 D13 D19 D20 D21
11. Participar na definición de proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de control de calidade.	A1	B1 B2	C8 C20 C21 C26 C30 C31 C32	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Contidos	
Tema	
1. FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1. A organización escolar. 1.2. O centro como unidade organizativa: funcións directivas de xestión pedagóxica e administrativas. 1.3. O centro e a comunidade educativa.
2. SUBSISTEMA AMBIENTAL/CONTEXTUAL	2.1. A estrutura do sistema escolar: características e niveis.
3. SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	3.1. Autonomía institucional. 3.2. Formulacións institucionais.

4- SUBSISTEMA ESTRUTURAL	4.1. A estrutura organizativa 4.2. Organización dos recursos humanos. 4.3. Organización dos recursos materiais. 4.4. A organización dos recursos funcionais.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL	5.1.-A participación nos centros educativos. 5.2.-O clima organizativo. 5.3.- A cultura organizativa. 5.4.-O conflito nas organizacións educativas.
6.- SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN E LIDERADO	6.1.-A dirección nas organizacións educativas. 6.2.-Os proxectos de dirección.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO/ DESENVOLVEMENTO ORGANIZATIVO	6.3.-Da dirección ao liderado. 7.1.-Avaliación de centros. 7.2.-Análise de experiencias de organización. 7.3.-Referencia de modelos e elementos. estudados a centros de educación infantil.
8.- ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA	8.1.-Análise de experiencias de organización. 8.2.-Referencia de modelos e elementos estudados a centros de educación infantil.
9.- A ORGANIZACIÓN ESCOLAR NO PRACTICUM	9.1.-Achegas da organización escolar ao Practicum.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Seminario	10	20	30
Titoría en grupo	12	8	20
Traballos de aula	12	24	36
Lección maxistral	14	42	56
Probas de tipo test	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Esta sesión servirá para presentarlle aos estudantes a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Seminario	A través dos seminarios abordaranse temas específicos, que permitan profundar os contidos da materia. É dicir, utilizaranse como complemento das clases teóricas. Computan na avaliación continua.
Titoría en grupo	A través delas o profesor facilitará e orientará aos estudantes no seu proceso formativo, tanto en aspectos relativos á materia ou ao proceso de aprendizaxe. Computan na avaliación continua.
Traballos de aula	Nos traballos de aula os estudantes, de forma individual ou en grupos, realizarán proxectos supervisados polo profesor. Computan na avaliación continua.
Lección maxistral	A través desta metodoloxía farase a presentación dos temas loxicamente estruturados coa finalidade de facilitar información organizada seguindo criterios adecuados á finalidade dos mesmos. Consistirá na exposición verbal por parte do profesor dos contidos da organización escolar. Así mesmo, esta metodoloxía é propicia para a participación dos estudantes a través da formulación/contestación de preguntas, exposición de puntos de vista, etc. Computa na avaliación continua.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Titoría en grupo	Atenderanse as dúbidas plantexadas.
Traballos de aula	

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	Na avaliación desta actividade terase en conta a búsqueda de documentación, lecturas e intervencións realizadas	Ata un 5	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B9 B10 B11	C8 C10 C12 C20 C21 C26 C27 C29 C30 C31 C32 C59 C64 C66	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Titoría en grupo	Durante a realización das titorías en grupo aténdese ao estudante na súa aprendizaxe segundo os seus perfís diferenciados e individualizados. No seu desenvolvemento realizarase unha avaliación continúa e formativa utilizando os procedementos de: observación (rexistros, listas de control, etc.).	Ata un 25	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B9 B10 B11	C8 C10 C12 C20 C21 C26 C27 C29 C30 C31 C32 C59 C64 C66	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Traballos de aula	Na avaliación dos traballos de aula teranse en conta os seguintes criterios: 1º.- Aspectos formais (15%) 2º.- Calidade de/os traballos (70%) 3º.- Exposición oral e resposta ás preguntas expostas (15%)	Ata un 10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B9 B10 B11	C8 C10 C12 C20 C21 C26 C27 C29 C30 C31 C32 C59 C64 C66	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Lección maxistral	Como actividade avaliadora ten por obxecto avaliar as actividades e tarefas realizadas durante a súa execución. Para iso terase en conta a asistencia e a participación dos estudantes.	Ata un 10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B9 B10 B11	C8 C10 C12 C20 C21 C26 C27 C29 C30 C31 C32 C59 C64 C66	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Para aprobar é necesario obter o 60% das respostas correctas.	Ata un 50	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B9 B10 B11	C8 C10 C12 C20 C21 C26 C27 C29 C30 C31 C32 C59 C64 C66	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final da materia ten dous compoñentes:

1º.- A/s puntuación/s obtidas polo trabajo realizado durante o curso (AVALIACIÓN CONTINUA)
2º.- A calificación obtida na PROBA DE RESPOSTA CURTA (exame)
Se ben, para superar a materia a nota do exame ten que ser, como mínimo, un 60% do valor da mesma
No caso de non superar a materia na primera convocatoria, a nota da AVALIACIÓN CONTINUA manterase para a segunda convocatoria.

Con independencia da súa asistencia o non ás clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación

No seguinte enlace pode consultarse día/hora/lugar do exame (apartado *datas exames*):

http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Zabalza Beraza, M. A., **LA CALIDAD DE LA EDUCACIÓN INFANTIL**, Narcea, 2005

García Rodríguez, Mª L., **ORGANIZACIÓN INFANTIL**, Escuela Española, 1996
Selmi, L. y Turrina, A., **LA ESCUELA INFANTIL A LOS TRES AÑOS**, Morata/MEC, 1999
Selmi, L. y Turrina, A., **LA ESCUELA INFANTIL A LOS CUATRO AÑOS**, Morata/MEC, 1999
Selmi, L. y Turrina, A., **LA ESCUELA INFANTIL A LOS CINCO AÑOS**, Morata/MEC, 1999
Zabalza Beraza, M. A. (Dir), **A EDUCACIÓN INFANTIL EN GALICIA**, Consellería de Educación y Ordenación Universitari, 1998
Santos Guerra, M. A.; Lorenzo Delgado, M. y García Sánchez, J.N., **LAS ORGANIZACIONES ESCOLARES: HACIA NUEVOS MODELOS**, FUNDEC, 2001

Bibliografía Complementaria

Pérez Gómez, A. I., **LA CULTURA ESCOLAR EN LA SOCIEDAD NEOLIBERAL**, 2ª 1999, Morata, 1998
Cid Sabucedo, A., **MACRO-ORGANIZACIÓN ESCOLAR. EL SISTEMA EDUCATIVO, ESTRUCTURA Y CARACTERÍSTICAS**, Departamento de Didáctica y Organización Escolar, 1996
Cantón Mayo, I., **LAS ORGANIZACIONES ESCOLARES: HACIA NUEVOS MODELOS**, FUNDEC, 2000
González González, Mª. T. (Coordinadora), **ORGANIZACIÓN Y GESTIÓN DE CENTROS ESCOLARES**, Pearson Prentice Hall, 2003
Lorenzo Delgado, M., **ORGANIZACIÓN ESCOLAR. LA CONSTRUCCIÓN DE LA ESCUELA COMO ECOSISTEMA**, Ediciones Pedagógicas, 1996
Cid Sabucedo, A., **LOS PROYECTOS DE DIRECCIÓN**, Auria, 2000
Cid Sabucedo, A., **EL CLIMA ECOLAR**, Tórculo, 2002
Gimeno Sacristan, J., **EL VALOR DEL TIEMPO EN EDUCACIÓN**, Morata, 2008
Gimeno Sacristan, J., **EL SISTEMA EDUCATIVO. UNA MIRADA CRÍTICA**, WOLTERS KLUWER EDUCACION, 2004
Grau Rubio, C., **EDUCACIÓN ESPECIAL. DE LA INTEGRACIÓN ESCOLAR A LA ESCUELA INCLUSIVA**, Promolibro, 1998
Gaher Thurler, M. y Maulini, O., **LA ORGANIZACIÓN DEL TRABAJO ESCOLAR: UNA OPORTUNIDAD PARA REPENSAR LA ESCUELA**, Graó, 2010
Cid Sabucedo, A., **PRACTICUM I: PRÁCTICAS DE OBSERVACIÓN Y DE INVESTIGACIÓN. APLICACIÓN SOBRE EL CONTEXTO DONDE SE REALIZA LA ENSEÑANZA**, Copytema, 1996

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/O05G110V01102
Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103
Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade/O05G110V01302
Educación: Titoría e orientación coa familia/O05G110V01303
Aspectos didácticos e organizativos da educación especial/O05G110V01908
Bases pedagóxicas da educación especial/O05G110V01909
Prácticas externas: Practicum/O05G110V01981

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/O05G110V01102
Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103
Educación: Organización do centro escolar/O05G110V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/O05G110V01102
Educación: Organización do centro escolar/O05G110V01203

Outros comentarios

Tendo en conta que os contidos desta materia son obxecto constante de opinións, comentarios, debates, decisións, desde os ámbitos *político, administrativo, económico e social sería conveniente para poder estar ao día a lectura de, *etre outras, revístalas Comunidade Escolar (http://comunidad-escolar.pntic.mec.es/854/portada.html) e Participación Educativa (http://www.educacion.es/cesces/revista/presentacion_revista.htm), así como dalgún xornal.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación				
Materia	Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación			
Código	O05G110V01204			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vieites García García, Manuel F.			
Profesorado	Álvarez Roales, Enrique Vieites García García, Manuel F.			
Correo-e	mvieites@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Como materia de formación básica, a denominada Educación. Teoría e Institucións contemporáneas, da Educación ten como finalidade introducir ao futuro graduado no universo educativo a través da análise da educación como práctica cultural presente en todas as sociedades, e estreitamente relacionada con cuestións sociais, económicas e políticas. Persegue que o futuro graduado coñeza e valore, nunha perspectiva crítica, o concepto de educación, os seus procesos, axentes e institucións, xunto coa súa evolución histórica e o proceso de configuración do sistema educativo. Busca igualmente unha comprensión histórica, contextual e crítica do fenómeno educativo, que oriente finalmente a súa praxe profesional nunha perspectiva reflexiva e transformadora. Tamén se analizan os aspectos básicos do desenvolvemento histórico da educación en España e en Galicia, prestando especial atención á Educación Infantil, e ao proceso de configuración da profesión docente nesta etapa educativa.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C3	Coñecer os fundamentos de atención temprana.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagógica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.

C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuales e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
C14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C20	Valorar a importancia da estabilidade e a regularidad na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C22	Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
C28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C30	Participar na elaboración e seguimiento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
C31	Coñecer a lexislación que regula as escolas infantís e a súa organización.
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C59	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C61	Controlar e facer o seguimiento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D5	Coñecemento de informática
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Analiza, comprende e avalia a educación como feito e como acción-intervención desde os marcos teóricos que nos proporcionan distintas teorías contemporáneas da educación	A1 A2 A3 A4	B1 B3 B4 B5 B9 B12	C1 C3 C10 C12 C13 C14 C19 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C32 C41 C59 C60 C62 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21
Analiza a evolución histórica das institucións educativas formais e non formais tendo en conta os condicionamentos sociais, políticos e normativos.	A1 A2 A3	B1 B5 B9 B11 B12	C1 C3 C5 C13 C14 C27 C28 C41 C62	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21
Desenvolve un coñecemento reflexivo e crítico da educación que permita comprender a complexidade do proceso educativo.	A1 A3	B1 B5 B11 B12	C1 C6 C13 C14 C23 C24 C25 C26 C27 C30 C31 C44 C59 C60 C62 C63 C64	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Valora a acción educativa do mestre na educación infantil como un proceso de intervención profesional, o que supón explicar, xustificar e xerar pedagoxicamente a súa intervención	A1 A2 A3	B1 B5 B7 B9 B12	C1 C13 C14 C19 C20 C28 C29 C61	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Contidos	
Tema	
I. CONCEPTO, FINALIDADES E SISTEMAS EN EDUCACIÓN	Concepto de educación. Dimensións da educación. Educación en valores. Piares da educación. O universo educativo.
II. O COÑECEMENTO CIENTÍFICO DA EDUCACIÓN	Saber pedagóxico e coñecemento científico. A pedagoxía como ciencia e disciplina. O coñecemento da educación e as ciencias da educación. Achegas para a praxe educativa.
III. AXENTES E INSTITUCIÓNS EDUCATIVAS	Relacións familia, escola e comunidade. A profesión docente e o proceso de comunicación. Do centro escolar á cidade educadora. Movementos e institucións educativas.
IV. TEORÍAS EDUCATIVAS CONTEMPORÁNEAS	Antecedentes e inicio da modernidade pedagóxica. A escola nova. Teorías socialistas. Teorías antiautoritarias. Teorías personalistas. Teorías críticas coa institución escolar. A teoría educativa no inicio do século XXI.
V. HISTORIA DA EDUCACIÓN INFANTIL	Nacemento e desenvolvemento dos sistemas educativos. Evolución da normativa educativa en España e Galicia. A escola infantil na súa historia e no momento actual.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	20	30	50
Debate	8	8	16
Resolución de problemas	7.5	7.5	15
Seminario	8	8	16
Traballos de aula	7	7	14
Traballo tutelado	0	32	32
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	0	2	2
Probas de tipo test	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación das persoas responsables da docencia e do programa da materia. Avaliación inicial de expectativas, coñecementos e actitudes.
Lección maxistral	Exposición por parte das persoas responsables da docencia dos contidos da materia e das bases teóricas e directrices do traballo a desenvolver polo estudantado.
Debate	O alumnado comentará e analizará nunha perspectiva reflexiva e crítica cuestións cunha orientación teórica e práctica vinculadas cos contidos básicos da materia.
Resolución de problemas	Orientados a analizar casos, estudo de situacións, comentar textos ou afondar ou complementar os contidos da materia.
Seminario	Actividades enfocadas ó traballo sobre un tema específico. Empregaránse como complemento das sesións maxistrais, para desenvolver competencias instrumentais relacionadas co marco teórico da materia.
Traballos de aula	Terán como finalidade a exposición de comentarios, recensións, actividades ou traballos de tipo individual e/ou colectivo por parte do alumnado con debate posterior.

Traballo tutelado	O alumnado deberá realizar de forma individual e/ou grupal varios traballos sobre algúns dos temas vinculados cos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Orientacións específicas a cada estudante ou grupo de traballo para o desenvolvemento das tarefas encomendadas.
Debate	Aclaracións personalizadas no desenvolvemento do debate, así como revisión do incumplimento das normas establecidas.
Resolución de problemas	Orientacións específicas a cada estudante ou grupo de traballo para o desenvolvemento das tarefas encomendadas.
Traballos de aula	Orientacións especificas a cada estudante ou grupo de traballo para o desenvolvemento das tarefas encomendadas.
Traballo tutelado	Atención personalizada en relación a calquera duda así como asesoramento no desenvolvemnto do traballo tutelado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballos de aula	Asistencia e participación activa nas actividades de aula.	20	A1 A2 A3 A4	B1 B3 B4 B5 B7 B9 B11 B12	C1 C3 C5 C6 C10 C12 C13 C14 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C41 C44 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Traballo tutelado	Traballos, comentarios ou recensións a realizar.	20	A1 A2 A3 A4	B1 B3 B4 B5 B7 B9 B11 B12	C1 C3 C5 C6 C10 C12 C13 C14 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C41 C44 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Proba de carácter escrito no que se deberán analizar documentos ou desenvolver cuestións vinculadas cos eixes temáticos do programa.	25	A1 A2 A3 A4	B1 B3 B4 B5 B7 B9 B11 B12	C1 C3 C5 C6 C10 C12 C13 C14 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C41 C44 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Probas de tipo test	Proba de resposta curta na que o alumnado deberá escoller a resposta correcta a unha pregunta entre varias posibles.	35	A1 A2 A3 A4	B1 B3 B4 B5 B7 B9 B11 B12	C1 C3 C5 C6 C10 C12 C13 C14 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C28 C29 C30 C31 C32 C41 C44 C59 C60 C61 C62 C63 C64 C66	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá comunicar ao profesorado por cal dos dous procesos de avaliación vai optar na primeira quincena do curso, agás no caso do alumnado que perda o dereito á avaliación continua por faltas de asistencia. Calquera outra circunstancia, deberá ser comunicada ao profesorado para os efectos da avaliación.

Avaliación continua para o alumnado asistente. (según detallado anteriormente)

Para obter unha cualificación positiva o alumnado deberá acadar o 50% de cada unha das porcentaxes.

O alumnado asistente que non supere o proceso de avaliación continua deberá realizar unha proba extraordinaria seguindo as instrucións do profesor coa finalidade de traballar aqueles contidos non superados e acadar as competencias a eles asociadas.

Avaliación de non asistentes. Terán a consideración de non asistentes aqueles alumnos/as que non teñan acadado o 80% da asistencia. A ficha con foto e datos persoais deberá ser entregada ao profesorado nas dúas primeiras semanas de clase. Para a superación da materia deberá acadarse o 50% de todos os apartados sinalados na avaliación. A avaliación para o alumnado seguirá o mesmo patrón que para os non asistentes, modificando o apartado "traballos de aula", quedando do segunte xeito:

1. Desenvolvemento teórico-práctico de un ou varios subtemas do programa. 2 puntos.
2. Traballo individual programado co profesorado que poderá consistir na lectura e comentario dun libro: 2 puntos.
3. Proba escrita (tipo test e de desenvolvemento) que consistirá no desenvolvemento de subtemas incluídos no temario: 6 puntos.

IMPORTANTE: De non superar a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. No caso de superar algunha das partes da materia conservarase a cualificación para o mesmo curso académico, debendo superar unicamente as probas nas que non se obtivera a cualificación mínima sinalada máis arriba.

No seguinte enlace pódese consultar día/hora/lugar do examen (apartado *datas exames*):

http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Carreño, M. (ed.), **Teorías e instituciones contemporáneas de educación**, Síntesis, 2000

Colom, A. (ed.), **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación**, Ariel, 2005

Negrín, O. & Vergara, J., **Teorías e instituciones contemporáneas de Educación**, Ramón Areces, 2005

Pozo Andrés, Mª M. (ed.), **Teorías e instituciones contemporáneas de educación**, Biblioteca Nueva, 2009

Sarramona, J., **Teoría de la Educación. Reflexión y normativa pedagógica**, Ariel, 2008

Bibliografía Complementaria

Aldecoa, J., **Historia de una maestra**, Anagrama, 1990

Bowen, J., **Historia de la educación occidental. El occidente moderno, tomo III**, Herder, 1992

Colom Cañellas, A., & Núñez Cubero, L., **Teoría de la educación**, Síntesis, 2005

Costa Rico, Antón, **Historia da educación e da cultura en Galicia**, Xerais, 2004

Escolano Benito, Agustín, **La educación en la España contemporánea**, Biblioteca Nueva, 2002

Negrín, O. & Vergara, J., **Antología de textos de Teorías e Instituciones Contemporáneas de Educación**, Ramón Areces, 2005

Sanchidrián, C., & Ruíz Berrio, J. (coords.), **Historia y perspectiva actual de la educación infantil**, Graó, 2010

Suárez Díaz, R., **La educación**, Trillas, 2005

Suárez,, M.; Cid, X. M., & Benso, C., **Memoria da escola**, Xerais, 2006

Trilla, J. (coord.), **El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI**, Graó, 2001

VV. AA., **La educación en el siglo XXI: los retos del futuro inmediato**, Graó, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Socioloxía: Socioloxía da educación/O05G110V01105

Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade/O05G110V01302

Ética e deontoloxía profesional/O05G110V01902

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/O05G120V01104

Outros comentarios

Resulta aconsellable que o alumnado coñeza a maneira de traballar cun procesador de textos, e igualmente que saiba como facer uso dos recursos dispoñibles na rede como fontes de información pero nunca como fontes para a realización mimética de traballos.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil				
Materia	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil			
Código	O05G110V01205			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Puente Carracedo, Hipólito			
Profesorado	Puente Carracedo, Hipólito Sueiro Domínguez, Encarnación			
Correo-e	hpuente@cop.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona ao futuro docente un coñecemento detallado sobre o proceso de aprendizaxe dos seus alumnos/as e a forma de melloralo mediante procedementos de instrución axeitados.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia.
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no periodo 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico
C6	Coñecer a dimensión pedagógica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfunciones cognitivas e as relacionadas coa atención.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.

C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.
C22	Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer as características dos estudantes de infantil así como os seus contextos coa finalidade de estimular e potenciar o desenvolvemento persoal de nenos e nenas.	A1	B2 B6 B7	C4 C6 C19	
Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	A2	B2 B3 B6	C1 C4 C7 C9 C10 C19 C22	D6 D12
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade dos estudantes de infantil.	A1	B2 B4 B5 B10	C1 C4 C9 C22	D7 D11
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 0-6 no contexto familiar, social e escolar.	A1 A2	B2 B6 B7 B10	C1 C4 C6 C19	D1 D6 D12
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía do desenvolvemento na idade infantil.	A3 A4	B7	C36	D1 D6
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula de infantil.	A2	B4	C5 C6 C9 C19	D7 D12 D16
Promover o traballo autónomo e en equipo coa finalidade de mellorar o logro académico e desenvolver estratexias que permitan posteriormente participar na mellora dos procesos de desenvolvemento a través das prácticas educativas.	A4	B5 B10	C6 C8 C21 C29	D8 D9 D15
Promover o traballo cooperativo e o traballo autónomo que permita deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe con outros docentes e profesionais.	A4 A5	B5	C6 C8 C21 C29	D8 D9 D15 D16
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía da educación.	A2 A3 A5	B7	C36	D1 D6 D13
Crear e manter lazos de comunicación coa familia para incidir eficazmente no proceso educativo.	A4	B10	C10	D3 D11
Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias.	A2	B3	C21	D1 D15 D16

Deseñar e materializar espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade.	A2	B3	C6 C8 C9 C19 C22	D2 D12 D16
Promover no grupo a aceptación de normas e o respecto aos demais.	A2	B4 B5	C5 C6 C9	D7 D11
Coñecer, deseñar e aplicar técnicas para identificar disfuncións na aprendizaxe.	A3 A4	B3 B6	C1 C4 C7 C9 C10 C22	D1 D6 D8 D16
Coñecer e deseñar situacións de aprendizaxe susceptibles de optimizar: o desenvolvemento de aspectos perceptivo-motrices; a linguaxe oral receptiva e expresiva; unha autoestima positiva e equilibrio emocional.	A2 A3	B2 B3 B4 B6 B7	C1 C4 C6 C7 C19 C22 C29	D1 D2 D7 D12 D16

Contidos

Tema	
1.Paradigmas e concepcións teóricas sobre a aprendizaxe e a aprendizaxe escolar.	Contribucións do condutismo á explicación dos procesos de aprendizaxe. Aprendizaxe por observación: a teoría social cognitiva. Aportacións do procesamento da información A teoría sociocultural de Vygotsky. A teoría de Bruner e a construción do coñecemento A teoría da aprendizaxe significativo de Ausubel. A concepción construtivista da aprendizaxe escolar.
2. Contextos e factores condicionantes da aprendizaxe na idade infantil.	Ámbitos educativos nas sociedades desenvolvidas. O contexto familiar. Funcións psicolóxicas e educadoras da familia. A interacción familia-escola. Programas de formación de pais. O contexto escolar. Características das prácticas educativas escolares. Factores persoais, contextuais e relacionais que favorecen a apredizaxe na escola. O profesor/a: elemento clave da aprendizaxe dos alumnos/as. O alumno/a: axente, protagonista e responsable da aprendizaxe. Os contidos. Outros ámbitos educativos. Os mass media como instrumentos educativos.
3.Procesos de aprendizaxe na idade infantil.	Natureza, estrutura e formulacións teóricas sobre a intelixencia. Procesos e estratexias cognitivas e metacognitivas. Implicacións na aprendizaxe escolar. Avaliación e mellora das habilidades cognitivas.
4.Procesos afectivos e motivación académica na idade infantil.	Autoconcepto: formación e relación co rendemento académico. Emocións e aprendizaxe escolar. A motivación do estudiante e a aprendizaxe escolar. Estratexias motivacionais.
5.Interacción alumno-alumno e profesor-alumno na educación infantil.	Estilos de ensino e efectividade docente. Relacións profesor-alumno: representacións, expectativas e interacción. A mediación instrucional. Interacción entre alumnos e aprendizaxe escolar.
6.Contexto familiar.TICs e aprendizaxe na etapa infantil.	O uso das TICs e a aprendizaxe escolar. O uso das TICs e a instrución.
7. Métodos e procedementos de investigación en Psicoloxía da Educación.	Importancia da investigación nesta disciplina. Métodos de investigación Técnicas de investigación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	9.5	0	9.5
Presentacións/exposicións	10	25	35
Actividades introdutorias	6	0	6
Traballo tutelado	11	27.5	38.5
Titoría en grupo	10	25	35
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	9	11
Cartafol/dossier	5	10	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois por escrito ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3, 4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles causas das dificultades de aprendizaxe que poida manifestar un alumno/a e actuar en consecuencia.
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información do alumnado e presentación da materia.
Traballo tutelado	O estudante presenta no grupo pequeno oralmente, e logo ao profesor por escrito, exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil, elaborados a partir das lecturas propostas polo profesor
Titoría en grupo	O estudante presenta no grupo clase, aspectos dos contidos da materia, previamente preparados, utilizando material proporcionado polo profesor, ademais das aportacións persoais que poida realizar o estudante, utilizando a bibliografá suxerida.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención individualizada ao alumnado nas horas de titoría

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois por escrito ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3, 4 e 5 anos), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles causas das dificultades de aprendizaxe que poida manifestar un alumno/a e actuar en consecuencia.	20	B4 B10	C6 C7 C9 C10 C19 C21 C29 C36	D9 D11 D13
Traballo tutelado	O estudante presenta no grupo pequeno oralmente, e logo ao profesor por escrito, exercicios adaptados ao alumnado de educación infantil, elaborados a partir das lecturas propostas polo profesor.	20	B4 B5	C5 C6 C9 C10 C19 C22	D8 D11 D12
Titoría en grupo	O estudante presenta no grupo clase, aspectos dos contidos da materia, previamente preparados, utilizando material proporcionado polo profesor, ademais das aportacións persoais que poida realizar o estudante, utilizando a bibliografá suxerida.forma oral ou escrita.	10	B2 B6 B7	C1 C4	D1 D2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	30	B6 B7	C1 C4 C6 C19	D1 D2
Cartafol/dossier	O estudante presenta, oralmene no grupo pequeno, e por escrito ao profesor, evidencias de cal foi o seu traballo con relación aos contidos da materia e e súa participación nos traballos de grupo.	20	B6	C5 C9	D1 D2 D8 D15 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na convocatoria de Xullo, unicamente se avaliarán as competetencias ou actividades non superadas na convocatoria correspondente ao seu cuadrimestre.

No caso de que algún estudante non poida ser obxecto dunha avaliación continua, nin o seu traballo poida ser titorizado polo docente, realizará unha proba sobre os contidos teóricos, que suporá o sesenta por cento da cualificación final, e outra sobre os contidos prácticos, que representará o corenta por cento da cualificación final. Para superar a materia será preciso que en cada unha das partes (teórica e práctica) acade un cincuenta por cento da cualificación establecida para cada parte.

No seguinte enlace pódese consultar día/hora/lugar do examen (apartado *datas exames*):

http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Coll, C., Palacios, J. e Marchesi, A. (comps.),, **Desarrollo psicológico y educación: Vol. II. Psicología de la Educación Escolar**, 2ª ed, Alianza Editoria, 2001

Feldman, J.R.,, **Autoestima ¿cómo desarrollarla?. Juegos, actividades, recursos, experiencias creativas.**, Narcea, 2000

Baque, M., **600 juegos previos a la lecto-escritura**, CEAC, 2001

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. e Valle, A., **Manual de Psicología de la Educación.**, Pirámide, 2002

Bibliografía Complementaria

Alonso, J., **Motivar para el aprendizaje**, Edebé, 1997

Arranz, E. (coord.), **Familia y desarrollo psicológico**, Pearsons Prentice Hall, 2004

Beltrán, J., **Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje.**, Síntesis, 1993

Beltrán, J. e Bueno, J.A., **Psicología de la Educación**, Boixareu Universitaria, 1995

Beltrán, J., Moraleda, M., Alcañiz, E., G. Calleja, F. e Santiuste, V., **Psicología de la educación**, Eudema, 1995

Bueno, J.A. e Castanedo, C. (Coord.), **Psicología de la educación aplicada (2ª ed.)**, CCS, 2001

Coll,C (Coord.), **Psicología de la Educación**, Ediuoc, 1998

Coll, C., Palacios, J. e Marchesi, A. (comps.), **Desarrollo psicológico y educación: Vol. II. Psicología de la Educación**, 8ª impresión, Alianza, 1994

González, E. e Bueno, J.A. (Coord.), **Psicología de la Educación y del Desarrollo en la Edad Escolar**, CCS, 2004

González-Herrero, M.E., López, O. e Prieto, M.D., **Psicología de la Educación**, Universidad de Murcia. ICE, 2003

González-Pienda, J.A., Núñez, J.C., Álvarez, L. e Soler, E (Coord.), **Estrategias de aprendizaje**, Pirámide, 2002

Del Barrio, M.V., **Emociones Infantiles. Evolución, evaluación y prevención**, Pirámide, 2002

Elias, M.J., Tobias S.E. e Friedlander B.S., **Educar con inteligencia emocional**, Plaza y Janés, 1999

Lantieri, L., **Inteligencia emocional infantil y juvenil. Ejercicios para cultivr la fortaleza interior en niños y jovenes**, Santillana, 2009

Martín, C., **Psicología del desarrollo y de la educación en la edad escolar**, Librería pedagógica, 1999

Mayer, R.E., **Psicología de la Educación:Vol.II. Enseñar para un aprendizaje signficativo**, Pearson Prentice Hall, 2004

Moraleda, M. (coordl), **Psicología en la Escuela Infantil**, Eudeme, 1992

Pozo, J.I., **Aprendices y maestros: la nueva cultura del aprendizaje**, Alianza, 1996

Puente Carracedo, H., **Autoestima e aprendizaxe -unha aportación a través do debuxo**, Ir Indo Edicións, 1997

Puente Carracedo, H., **A autoestima no ensino unha resposta práctica ó fracaso escolar**, Nosa Terra, 2003

Sampascual, G., **Psicología de la Educación**, UNED, 2001

Santrock, J.W., **Psicología de la Educación**, McGraw-Hill, 2002

Sastre Vilarrasa,G. e Moreno Marimon, M., **Resolución de conflictos y aprendizaje emocional**, Gedisa Editorial, 2002

Sprinthall, N.A., Sprinthall, R.C. e Oja, S.H., **Psicología de la Educación**, 6ª edic., McGraw-Hill, 1996

Trianes, M.V. e Gallardo, J.A. (coord.), **Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares**, Pirámide, 2004

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. e Valle, A., **anual de Psicología de la Educación**, Pirámide, 2002

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/O05G110V01304

Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta/O05G110V01402

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104